

EXTREM EFFEKT**DÄRFÖR ÄR SPECIALFÖRBANDEN EN MOTSTÅNDARES MARDRÖM****RENDEZ-VOUS** i Mazar-e Sharif för ÖBHundra timmars **PRÖVNING I PARADiset****BÄTTRE OCH STOLTARE** – resultatet av FM Vind**PLUS:** GRISBONDE OCH ÖRLOGSKAPTEN | FÖRSTA FÄLLNINGEN FRÅN C17 | GMU I SOMALIA | INTEROPERABILITET I NORFOLK | FÖRVARSMAKTEN I FN | KRÖNIKÖREN: RYSKT UBÅTSFACIT

ETT KVITTO PÅ ATT VI ÄR PÅ RÄTT VÄG

VI LÄGGER SNART ett händelserikt år bakom oss. Ett år in i försvarsbeslutet går vi på hög växel. Det kräver mycket av oss och det ger resultat. Jag är särskilt stolt över att vi hittar nya vägar till att öka vår förmåga. Den tidigarelagda etableringen på Gotland och återinförandet av markbaserad kustrobot är utmärkta exempel hur vi med egen kraft skapar möjligheter.

Att många med mig delar stoltheten över att arbeta i Försvarsmakten

som känner både trygghet och stolthet försvagas vi som organisation. Så enkelt är det.

SAMTIDIGT SOM VI tar oss an dagens utmaningar och stärker vår förmåga här och nu, måste vi blicka framåt. För att klara framtiden behöver vi redan nu, i innevarande försvarsbeslut, förbereda och planera den långsiktiga inriktningen av Försvarsmakten. Det arbete som nu inletts i perspektivstudien kommer

”Vår profession vilar på ett gott ledarskap och en stark inre kompass hos varje individ.”

står klart i årets medarbetarundersökning. Förtroendet för vår organisation har ökat tydligt sedan vi genomförde FM Vind för tre år sedan. De allra flesta upplever att det närmaste ledarskapet är riktigt bra och att arbetslagen fungerar väl. Det ser jag som ett kvitto på att vi är på rätt väg. Vi behöver engagerade medarbetare för att utveckla vår verksamhet, i med- och i motvind. För undersökningen pekar också på brister. Det är oacceptabelt att så många av våra kolleger – sex procent i snitt, hela elva procent av kvinnorna – känner sig illa behandlade. Vår profession vilar på ett gott ledarskap och en stark inre kompass hos varje individ. Jag förväntar mig därför att alla tar denna signal på allvar och fortsätter att arbeta mot diskriminering och kränkningar. Utan personal

att präglats mycket av den diskussionen framöver.

Men innan vi återigen kavlar upp ärmarna ska vi unna oss en tid av återhämtning. Det är vi värda efter ett år där vi verkligen har visat att vi kan leverera – inte sällan utöver det som förväntas av oss. Vissa kommer att vara i tjänst under helgerna, både i Sverige och utomlands. Till er och era anhöriga skänker vi en särskild tanke.

Med detta vill jag önska er en riktigt god helg!

Micael Bydén
Överbefälhavare

s2 ÖB:S LEDARE**s4** AKTUELLT med På Ny Post**s10** PORTRÄTTET
Grisbonde och örlogskapten**s20** FM VIND
Stoltare, bättre – men inte färdiga**s24** KONFERENS
Därför åker Försvarsmakten till Sälen**s26** LEDNINGS-
UTREDNING
Robustare och smartare**s36** RÄCKER
PENGARNA?
Planeringschefen vet svaret.**s44** PÅ PLATS I NEW YORK
Därför finns Försvarsmakten vid FN**s48** INSATS
GMU-utbildning i Somalia.**s50** TRANSPORT
Första fällningen från C 17**s66** PÅ JOBBET
Interoperabilitet i Norfolk**s70** TILL SIST
Forum nu i din mobil**s46** KRÖNIKAN
Lars Gyllenhaal**s47** BILDEN
Hej mitt vinterland

GE. ALDRIG. UPP.

JAG GILLAR CITAT. Från gamla romerska kejsare, arga fotbollstränare men främst gillar jag de flesta som tillskrivs Sir Winston Churchill. Vid ett besök nyligen på Imperial War Museum i London hittade jag en ny favorit, sagt 1941 när det såg som mörkast ut i kampen mot nazismen:

'Never give in, never give in, never, never, never, never in nothing, great or small, large or petty – never give in except to convictions of honour and good sense. Never yield to force; never yield to the apparently overwhelming might of the enemy.'

Något säger mig att de på sidorna 28-34 och 56-65 lever efter det citatet.

DAG ENANDER,
Redaktör, Försvarets forum

FOKUS: ÅTER I AFGHANISTAN. För fem år sedan var han stabschef i Mazar-e Sharif. Nu återvände ÖB Micael Bydén. Läs på **s12-19**.

ÖVNING: SWENEX. Övning gav färdighet för 1700 amfibiesoldater och sjömän under årliga övningen. Läs om varför på **s38-43**.

SPECIALFÖRBAND: OMEDELBART OPERATIVA. Extrem effekt, i hela Sverige. Möt Försvarsmaktens specialförband på **s28-34**.

IDROTT: EN PRÖVNING I PARADiset. Sol, strand och hav. Och tre timmars sömn på mer än fyra dygn. Läs mer på **s56-65**.

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88.

Ansvärig utgivare: Marcela Sylvander, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Dag Enander, dag.enander@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning.

Art Director: Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryckt:** Elanders Sverige AB. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material.

Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. Nästa textdeadline: 6 februari 2017. Beräknad utgivningsdag: 29 februari 2017. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245. Genrebilder från Shutterstock. Foto, omslag: Mats Nyström/ComCam.

EN ANGELÄGENHET FÖR HELA SAMHÄLLET

Till år 2020 ska samhällets förmåga att fungera under störda förhållanden ha utvecklats för att ytterst möta ett väpnat angrepp mot Sverige.

De samarbetar för bättre totalförsvär.

Det är målbilden för den plan som Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, lämnade in den 10 juni 2016 på regeringens uppdrag. Nu har det gått ett halvår.

– Det finns sedan tidigare ett mycket nära samarbete mellan MSB och Försvarsmakten. Ett samarbete som fördjupats över åren. Nu utgår vi från den gemensamma grundsynen och tar fram gemensamma planer för de planerade gemensamma aktiviteterna som involverar både civila och militära aktörer, säger Mats Klintång, som är chef för Försvarsmaktens projekt för totalförvarsplaneringen.

Och intresset hos övriga myndigheter och andra aktörer ökar hela tiden när det gäller totalförsvär.

– Dels är den politiska styrningen tydlig, dels innebär det försämrade omvärldsläget att många inser att man har en roll

och en uppgift för att helheten ska fungera. De gemensamma utbildningsåtaganden som gjorts 2015 och 2016 med stöd av Försvarshögskolan börjar nu ge resultat i ökad kunskap och förståelse i frågorna, säger Magnus Dyberg-Ek, som håller ihop arbetet med totalförvarsplaneringen på MSB.

HAN MENAR ATT det viktigaste nu är att fortsätta bygga kunskap om totalförsvär och det re-

gelverk som finns, att ta ansvar och samverka.

– Redan i dag är Sverige utsatt för påverkan från andra länder, så det gäller att visa handling i det vardagliga operativa arbetet. Dessutom är det viktigt att i närtid få med kommuner och landsting, näringsliv samt frivilliga försvarsorganisationer i det återupptagna arbetet med totalförsvaret.

Text & foto Elisabet Bjelke/
LEDS KOMM

FAKTA: GEMENSAM PLANERING

Regeringen har gett Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, i uppdrag att presentera förslag om en grundsyn för en sammanhängande planering för totalförsvaret. Grundsynen ska även omfatta en beskrivning av hur arbetet

med totalförsvaret ska bedrivas och ska vara ett stöd för samtliga berörda myndigheters planering.

Myndigheterna ska även redovisa en samlad bedömning av Försvarsmaktens behov av stöd från bevakningsansvariga myndigheter inför och vid höjd beredskap samt bevakningsansvariga

myndigheters möjligheter att tillhandahålla sådant stöd inom ramen för det civila försvaret. Regeringsuppdraget innehåller flera redovisningstidpunkter med målbild år 2020. Mer om förslaget till grundsyn om gemensam planering för totalförsvaret på försvarsmakten.se och msb.se.

FRAMTIDEN FORDRAR FÖRHÖJD FÖRSVARSFÖRMÅGA

Första delen av Försvarsmaktens perspektivstudie ute.

Osäkerheter i omvärlden, Rysslands förväntade förmågeökning och förändringar av framtida konflikters karaktär – tre fakta som pekar på behovet av långsiktighet i Försvarsmaktens förmågeutveckling.

– Hoten och riskerna fram mot 2025-2035 blir mer mångfacetterade och mer komplicerade att både identifiera och hantera, säger Jonas Haggren, chef för Högkvarterets inriktningsavdelning.

Nyligen överlämnade Försvarsmakten en rapport som sammanfattar Försvarsmaktens omvärldsanalys fram till 2035 till regeringen. Rapporten som är den första delen i Försvarsmaktens långsiktiga perspektivstudie utgör underlag dels för kommande försvarsbeslut, dels för Försvarsmaktens strategiska inriktning.

– Det behövs långsiktiga beslut om förändringar av Försvarsmaktens förmågor för att riskerna ska kunna hanteras efter 2025. Med utgångspunkt i de globala trender vi ser med ett framtida försämrat säkerhetsläge, betonar vi flera samverkande faktorer som kommer att ligga till grund för Försvarsmaktens fortsatta ar-

bete och dialog med regeringen, säger Jonas Haggren.

FÖRSVARMAKTENS perspektivstudie beskriver framför allt fyra centrala förhållanden vilka tillsammans belyser behovet av att utveckla Försvarsmakten:

Ryssland planerar att fortsätta öka sin militära förmåga i perioden efter 2020. Samtidigt kommer, med nuvarande svenska försvarspolitiska och ekonomiska ambitionsnivå, Försvarsmaktens förmåga att nedgå i samma period.

Den militära operationsmiljön i Östersjöområdet bedöms i perioden 2025-2035 förändras när det gäller ett angrepps syfte, omfattning och karaktär.

Sverige blir oundvikligen påverkat om en väpnad konflikt i Östersjöområdet bryter ut.

Hybridkrigföring riktar sig mot hela samhället samtidigt som samhällets sårbarhet ökar.

– Totalförsvaret i sin helhet, inte bara Försvarsmakten, måste i framtiden förhålla sig till både reguljär- och hybridkrigföring i Sveriges närområde. En viktig del i tröskeeffekten är samhällets samlade förmåga att motstå olika typer av påverkan i såväl gråzon som vid väpnat angrepp.

Försvarsmakten fortsät-

ter nu arbetet för att under 2018 återkomma till regeringen med förslag på framtida försvarsmaktskoncept.

– Kommande års arbete blir därför viktigt för att möjliggöra långsiktig planering samtidigt som vi fortsätter arbetet med att stärka vår förmåga i här och nu. Vi har identifierat ett antal prioriterade fokusområden som vi kommer att titta närmare på. Det handlar bland annat om anpassningsförmåga och flexibilitet, hög tillgänglighet och operativ rörlighet samt asymmetri och indirekta metoder, säger Jonas Haggren.

Text Jonas Svensson/LEDS
KOMM

CITATET

”Relationen mellan olika länder i så här viktiga frågor måste bygga på samarbete mellan nationer. Det kan inte vara så att det blir ett nytt förhållande när den ena regeringen kommer och den andra går. Jag förutsätter att de avtal vi har med USA ligger fast.”

Försvarsminister Peter Hultqvist i SVT Agenda på frågan hur det faktum att Donald Trump blir USA:s nästa president påverkar försvarssamarbetet mellan Sverige och USA.

NY MARKSERVICE PÅ JOBBET

Ekonomiska vinster när 20 avtal om service blir 2.

Nästa år är det Samhall och Förenade Service som ansvarar för leverans av förplägnad, lokalvård och servicetjänster. Därmed blir tjuo avtal två.

– När vi upphandlat tjänsterna tillsammans har konkurrensen blivit bättre och vi har därför fått till bra besparingar, vilket ger mer pengar tillbaka till förbundens kärnverksamhet, säger Mats Borg, strategisk inköpare på FMV.

De nya avtalen börjar gälla från den 1 februari nästa år, förutom i norr där de börjar gälla 1 april. De tjänster som ingår i avtalen är förplägnad som till exempel militärrestauranger och mat till övningar, lokalvård och servicetjänster som vaktmästeri, reception, bilvård och idrottsstöd.

FMV kategoriteam Service Management har under hösten åkt runt till förbanden för att informera om det nya avtalet. FMV har även förstärkt med extra personal vid inköpsupport för att kunna svara på frågor och hantera nya beställningar.

– Förutom att leverantörernas personal behöver säker-

Samhall tar över.

hetsklassas blir det också en del nya rutiner kring administration och beställning av tjänster, bland annat så kommer det att bli att fler tjänster än tidigare som kan beställas i webbportalen, säger Mats Borg.

Både Samhall och Förenade Service är leverantörer idag för lokalvård till förbanden. Fazer Food Service, som idag levererar förplägnad, kommer vara underleverantör till Samhall. Det kommer underlätta införandet av avtalen till

Försvarsmaktens alla förband.

– Den stora fördelen med att slå ihop dessa tjänster till en leverantör är att förutom ökad konkurrens i upphandlingen, så ges det också möjligheter för företagen att på ett mer flexibelt sätt använda sin personal. En lokalvårdare kan även utföra vaktmästarsysslor del av tiden, säger Mats Borg.

Avtalstiden är fyra år utan förlängning och beräknas omfatta 520 miljoner kronor per år.

Text Charlotta Ridderstråle

TWEETEN

Estlands officiella delegation vid Nato tweetar några timmar efter att det stod klart att Donald Trump vunnit presidentvalet i USA.

TILLSAMMANS FÖR KRIGSFÖRBANDEN

Arbetet med framtidsvisionen FM2025 pågår på förbanden.

Vid Skaraborgs regemente vilar verksamheten på tre ben: personal, material och övningar. Detta utgår från en bottenplatta av förbandsanda och yrkes stolthet grundad i förtroende och kamratskap. Dessa är ledord för det förändrings- och utvecklingsarbete som bedrivs vid P 4 sedan 2013. När Försvarsmaktens framtidsbild togs fram var det inte svårt att förena målbilderna.

– När det gäller hörnspelaren personal har regementet bland annat skapat en Krigsförbandsenhet, för att skapa en rationell organisation som möjliggör produktion med begränsad bemanning. Det sker en kartläggning av personalflöden för

att identifiera karriärvägar för samtliga personalkategorier, säger regementschefen Fredrik Ståhlberg.

FÖR ATT RUSTA personalen har det bland annat genomförts gruppchefsskolor där utbildning och mandat ger möjlighet till utökat ansvar för OR5 som i sin tur möjliggör att de kan ta stödja officerarna med deras arbetsuppgifter. Näst på tur står plutonchefsskola med innehåll både av uppgifter i krigsorganisationen och vardagsuppgifter som utbildning, träning och personaltjänst. Regementet har också utvecklat lokalt och regionalt samarbete med Arbetsförmedlingen för rekrytering och vidmakthållande av tidvis

tjänstgörande soldater.

– 2012 strukturerade vi om ledningsgruppen och den fick fler medlemmar. Idag ingår regementsledningen, regementsstabens avdelningschefer, enhetschefer/bataljonchefer, funktionsägare, arbetstagarorganisationer med flera. Denna arbetsmetod har varit en grundförutsättning för att kunna utveckla regementet sedan 2013 och vi fortsätter att använda denna metod när vi tar nästa steg mot 2025. En fungerande vardag är grunden. Förändringsarbete är och kommer fortsatt vara en naturlig del av verksamheten, avslutar Fredrik Ståhlberg.

Text Anne-Lie Sjögren/P4

Foto Jimmy Croona/ComCam

BÄST PÅ BROADWAY

Guld i Stockholm, silver i London
och nu guld i New York City.

Försvarmakten kan därmed stoltsera med att ha världens mest prisbelönta personaltidning.

Inom loppet av 18 månader har Försvarets forum vunnit Guldbladet, nypt ett silver vid International Content Marketing Awards och inte minst, triumferat vid Pearl Awards som avgjordes i "The Big Apple" den 16 november. I klassen Government stod Forum som segrare med motiveringen "An attractive, well laid out publication which boasts great results".

Pearl Awards är den amerikanska branschorganisationen The Content Councils årliga evenemang och är tillsammans med CMA i London de två mest prestigefyllda internationella tävlingarna.

– Egentligen är det väl självklart att Sveriges viktigaste medarbetare har Sveriges bästa personaltidning. Att Forum vinner priser är ett tecken på tidningen har blivit bättre, enligt

de främsta i content marketing-branschen. Det viktigaste är dock alltid vad läsarna tycker. Skulle vi få tillbaka förbättrade läsarundersökningsresultat i vår vore det finaste priset, säger redaktören Dag Enander.

Så vad är målsättningen i läsarundersökningen, som genomförs av Demoskop?

– Generellt att alla värden från 2015, som redan förbättrades jämfört med 2013 nu är ännu bättre. Till exempel svarade 29 procent av de tillfrågade jakande till påståendet "Försvarets forum gör mig stolt att arbeta i Försvarmakten" 2013. Två år senare var siffran 45 procent. 2017 siktar vi på att 55 procent instämmer.

Finns det några fler internationella priser att vinna?

– Indian Content Marketing Awards i Mumbai skulle vara lite udda att ställa upp i. Kruxet är att de vill ha tidningen översatt på hindi. Det är inte aktuellt.

Text Johan Lundgren/LEDS
KOMM

I KORTHET

GALA

FÖRSVARSMAKTEN PÅ FRAMTIDSGALAN

Insatschefen Jan Thörnqvist delade ut priset "Årets insats" som i år gick till Azadeh Pendar, arbetsmarknadschef i Mjölby kommun. Med priset vill Försvarmakten belysa att alla på olika sätt kan bidra till en positiv utveckling för våra medmänniskor och för Sverige.

Försvarmakten samarbetar med Framtidsverket, som arrangerar Framtidsgalan i syfte att bygga kunskap om Försvarmaktens roll och uppgift hos ungdomar och studenter.

MATERIEL

NY TELEKRIKERRÄNGBIL LEVERERAD

Nyligen levererades fjärde generationens telekrikerrängbilar till 13:e telekrigsbataljonen på Ledningsregementet. Basplattformen är Terrängbil 16, som är anpassad för telekrigsbataljonens verksamhet genom att vara utrustad med teleskopmast, fler antennplatser och operatörsplatser med bildskärmar.

Framtagningen av fordonet har skett i ett integrerat projektteam med Försvarmakten, Försvarets materielverk, Försvarets forskningsinstitut och försvarsindustrin. Den första generationen av "telekriggalt" togs fram till NBG 08 och har med erfarenheter från NBG 11 och internationell tjänst vidareutvecklats till denna fjärde generation.

FEMETTA

PRICKSKYTAR I VÄRLDSKLASS

När 15 femmannalag – tio från Europa och fem från USA – samlades i tyska Grafenwöhr i oktober för att göra upp om vilka som var bäst på

prickskytte, tog ett lag från Amf 1 hem silvret. Tävligen, som arrangerades av US 7th Army Training Command, är en årlig tävling för såväl Nato- som Partnership for Peace-nationer. Bland de olika tävlingsmomenten fanns prickskytte från helikopter, prickskytte från båt och nattligt prickskytte. Även mer fysiska delar som terränglöpning, en marsch på 20 kilometer och orientering ingick. Guldet hamnade hos norrmännen och Belgien knep bronset.

UTMÄRKELSE

**BRONSMEDALJER
TILL DE BÄSTA**

Kungliga Örlogsmannasällskapet utdelar årligen akademiens medalj i brons i Kvinnoförbundet för Sveriges Sjöförsvars anda till gruppbefäl, soldater och sjömän. Medaljen utdelas till de soldater och sjömän vid förbandet som bedöms vara den allra främste i fråga om allmän duglighet och gott kamratskap. Efter förslag från marinens samtliga förbandschefer beslutade akademien att årets medaljer ska tilldelas Joakim Alm på första ubåtsflottiljen, Ronja Lindell på tredje sjöstridsflottiljen, Fredrik Bohm på fjärde sjöstridsflottiljen, Sophie Mellstig på amfibieregementet, Elin Elg på sjöstridsskolan samt Markus Johansson på marinbasen.

PÅ NY POST

Försvarmakten placerar överste **Jonas Olsson** som stabschef på Insatsstaben vid Högkvarteret från 1 februari 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 juli 2018.

Försvarmakten placerar överstelöjtnant **Johan Törnqvist** som vaktfri adjutant till H.M. Konungen från 1 januari 2017.

Försvarmakten placerar överstelöjtnant **Magnus Bratt** som vakthavande adjutant till H.M. Konungen från 1 januari 2017.

Försvarmakten placerar överstelöjtnant **Malin Persson** vakthavande adjutant till H.M.K. Kronprinsessan från 1 januari 2017.

Försvarmakten ställer överste **Ronnie Nilsson** till C INSS förfogande som spokesperson Resolute Support Mission från 9 januari 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2017.

Försvarmakten placerar överste **Torbjörn Larsson** som chef veteranenheten vid FM HRC från 3 mars 2017 och tills vidare, dock längst till och med 28 februari 2020.

Försvarmakten ställer flottilljamaral **Ewa Skoog Haslum** till Förvarshögskolans förfogande från 1 december 2016 och tills vidare, dock längst till och med 30

november 2020.

Försvarmakten förlänger överste **Fredrik Hedén** som förbindelseofficer vid US European Command i Stuttgart, Tyskland från 1 september 2017 till och med 31 augusti 2018.

Försvarmakten förlänger överste **Anders Brunnberg** som projektledare vid LED PLAN EK vid Högkvarteret, inom ramen för omdaning försvarslogistik (OFL) från 1 januari 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2018.

Försvarmakten förlänger kommandör **Håkan Rugeland** som ställföreträdande projektledare vid LED PLAN EK vid Högkvarteret, inom ramen för omdaning försvarslogistik (OFL) från 1 mars 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2018.

Försvarmakten placerar överste **Mats Danielsson** till förfogande för särskilda uppgifter av flygvapenchefen och C LSS från 1 november 2016 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2019.

Försvarmakten placerar överste **Pär Blid** som avdelningschef J2, INSS vid Högkvarteret från 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2021.

FÖRSVARSFÖRETAGSDAGAR I NOVEMBER

Under två novemberdagar samlades försvarsföretagare och andra intresserade på Försvarsföretagsdagarna i Saltsjöbaden utanför Stockholm. De kostymklädda herrarna – och faktiskt några damer också – fick bland annat lyssna till Försvarmaktens generaldirektör Peter Sandwall,

statssekreterare Jan Salestrand och FMV:s generaldirektör Göran Mårtensson. Ämnen som togs upp var den förändrade omvärlden, Sveriges roll internationellt samt upphandling av och handel med försvarsmateriel. Referat av presentationerna och mer information om evenemanget finns på försvarsföretagsdagarna.se

Män i mörk kostym.

PORTRÄTTET

EN OFFICER OCH EN SKÅDESPELARE

Ulric rör sig mellan två helt skilda världar

”Första gången jag stod på en scen var nog i sjuan, så visst har jag haft ett skådespelarintresse. Men det kändes inte som det var något jag riktigt skulle satsa på, ända tills jag satt första dagen på KTH och överphörsarna, en slags faddrar kom in och berättade vad som skulle hända med oss nollor.

Då insåg jag att det där teknologstudentikosa nog inte skulle fungera, så jag hoppade av – och bestämde mig för att göra verklighet av drömmen att åka till New York och utbilda mig till skådespelare. I tre år studerade jag vid The American Academy of Dramatic Arts (där också Robert Redford, Danny DeVito och Grace Kelly studerat, red. anm.), sedan stack jag till Los Angeles i två år och sökte lyckan. Den kom i och för sig aldrig, men roligt var det. Och lärorikt.

Innan jag gjorde min första och sista dag på KTH gjorde jag värnplikten i flottan. När det började närma sig muck hade jag insett att jag förmodligen skulle sakna allt det där ganska mycket, framförallt kamratskapet och livet ombord, så jag bestämde mig för att söka vidare till reservofficersprogrammet. Under min tid i USA försökte jag sedan komma hem på somrarna och åka med på någon av de minröjningsoperationer som genomfördes i Baltikum. 2012 fick jag möjligheten att börja jobba heltid på marintaktiska staben och jag tackade ja, under förutsättning att jag kunde åka iväg och filma om det skulle bli aktuellt och omständigheterna tillät. Att min första chef gick med på att provanställa en skådespelande reservare på heltid kan jag bara tacka min lyckliga

stjärna för. Och honom såklart. Jag har honom att tacka för en hel del faktiskt.

Min första större roll fick jag faktiskt när vi var ute och röjde minor i Kielbukten. En schysst fartygschef (Magnus Granat – tack!) gick med på att släppa av mig i en enslig, nordtysk liten fiskeby så jag kunde ta flyget hem från Hamburg, provspela för en roll i en SVT-serie, för att sedan vara tillbaka ombord något dygn senare. Där började väl fröet säs att det kanske gick att kombinera de här grejerna, trots allt.

DET ÄR SÅKLART rätt olika världar, försvarsmakts- och skådespelarvärlden. Jag kliver numera ganska lätt mellan dem, men ibland har den ena världen lite svårt att helt förstå sig på den andra. Så var det även nu senast under inspelningarna av 'The Durrells' (sänds på SVT som 'Enkel resa till Korfu', red. anm.) när jag åkte fram och tillbaka mellan Lidingövägen 24 och Korfu under några månader. Kombinationen av att vara grisbonden Sven i 30-talets Grekland ena veckan och örlogskapten på HKV den andra är jag nog ganska ensam om.

Nyligen kom jag hem från inspelningarna av andra säsongen, sen kanske det blir en tredje säsong om jag har tur, men det återstår att se. Och jag kan jag avslöja att Försvarsmakten är delaktig i första säsongen, i alla fall indirekt, genom en liten hyllning till min förre chef Anders Larsson. Utan hans stöd hade det som sagt aldrig gått att kombinera de här två världarna. Hur hyllningen ser ut?

Låt oss säga att Svens närmaste bundsförvant i serien lystrar till namnet Mappe ...”

ULRIC VON DER ESCH

Ålder: 39

Bor: Stockholm

Bästa officersrollen av en skådespelare:

"Jack Nicholson i 'A Few Good Men', med sin YOU CAN'T HANDLE THE TRUTH!-replik. Överhuvudtaget är Nicholson en fantastisk skådespelare. Sen är ju Christofer Walkens lilla roll i 'Pulp Fiction' som kapten Koons en favorit. Och Stellan Skarsgård som Hamilton såklart."

NYLANDAD. ÖB Micael Bydén på väg från Kabuls flygplats till Resolute Supports högkvarter med amerikansk Black Hawk.

ÅTER I AFGHANISTAN

**FÖR FEM ÅR SEDAN VAR
HAN STABSCHEF I MAZAR-E
SHARIF. NYLIGEN ÅTERVÄNDE
ÖB MICAEL BYDÉN. HAN
ÄR STOLT ÖVER VAD DE
SVENSKA KONTINGENTERNA
ÅSTADKOMMIT OCH
ÅSTADKOMMER.
– UTVECKLINGEN GÅR
FRAMÅT, MEN AFGHANERNA
BEHÖVER FORTFARANDE
VÅRT STÖD, SÄGER HAN.**

NÄR MICAEL BYDÉN 2011 tjänstgjorde som stabschef vid Regional Command North i Isaf (International Security Assistance Force) var mycket annorlunda med svenska ögon. Då fanns flera hundra svenska soldater, bland annat i form av ett skyttekompani på plats.

I dag tjänstgör totalt 28 svenskar inom RS (Resolute Support); tre i huvudstaden Kabul och restrerande 25 i Mazar-e Sharif. Och uppgiften för svenskarna är annorlunda: från stöd vid strid till rent rådgivande.

– Även säkerhetsläget har förändrats jämfört med när jag tjänstgjorde, en förändring till det sämre. Då var det lugnt i till exempel Kunduz, men det förklarades till stor del av Isaf-styrkornas närvaro. Nu har den

afghanska armén själva blivit bättre. De tar initiativ och genomför operationer på egen hand, med råd och assistans av Resolute Support, säger Micael Bydén.

FLYGVAPNETS FRAMGÅNG

DEN AFGHANSKA ARMÉNS framsteg delas inte fullt ut av den afghanska polisens, menar ÖB.

– De har fortfarande ganska dåligt rykte hos befolkningen, delvis på grund av korruption. Afghanistan måste bygga upp sina samhällsfunktioner med ett fungerande rättsväsende, men också skolor och utbildningsmöjligheter. Här ser jag hopp i den

från Bromma var inget undantag. Ett antal möten med ambassadörer, ministrar och generaler hölls i både Kabul och Mazar-e Sharif.

Bland programpunkterna fanns också ett besök på RSM-högkvarterets Joint Operation Centre, där en amerikansk överste på typisk Texasdialekt berättar att talibanerna de senaste månaderna försökt erövra sju regionhuvudstäder, men kammat noll.

– That makes it zero for seven tries, in my opinion. I was here four years ago and today the Afghan army and police can do things they didn't even was close to do then.

Han berättar vidare att inom loppet

”Utvecklingen går framåt men ganska långsamt.”

yngre generationen, som trots att de vuxit upp med krig ser möjligheter.

Några med mycket god utveckling är de afghanska specialförbanden liksom det afghanska flygvapnet.

– Det existerade inte 2011. I dag både utbildar de och gör skarpa insatser, bland annat genom att ge luftunderstöd via helikoptrar och flygplan.

Luftunderstödet används även mot den omfattande knarkproduktionen. Afghanistan producerar 90 procent av världens opium, grunden till heroin. Och produktionen ökar. Nyligen släpptes en FN-rapport där det konstaterades att den afghanska opiumodlingen ökade med 43 procent förra året.

Med tanke på att ett kilo torkat råopium kostar 1 000 dollar i Afghanistan, men 90 000 dollar på gatan i Västeuropa, så inser man snart att det finns mycket inflytelserika afghaner som inte alls har lust med lag och ordning.

DRYGT TVÅ DYGN

EN INSATSRESA MED överbefälhavaren tenderar att bli intensiv. Den 58 timmar långa resan med statsflyget

av 36 timmar anfördes 26 checkpoints av talibaner, men att ingen föll.

– That's great, but now it is crucial that the Afghans get out their wounded and get supplies and reinforcements in.

STOLTA SOLDATER

I DAG ÄR DET förbandet FS 31 som tjänstgör i Afghanistan, vilket betyder att Försvarsmakten varit på plats i 15 år. Regeringen har föreslagit en fortsatt svensk militär närvaro med högst 50 tjänster under 2017.

– Det är för tidigt att lämna landet nu. Utvecklingen går framåt men ganska långsamt. Afghanistan behöver vårt stöd, bland annat genom de rådgivare som arbetar på 209:e armékåren, säger ÖB.

Som alltid är det möten som människor som Micael Bydén uppskattar mest.

– Att få träffa den svenska personalen som gör ett strålande arbete, både i Kabul och i Mazar-e Sharif. Det gör störst avtryck, men också partnernationers personal och inte minst att få se stoltheten hos de afghanska soldaterna på Camp Shaheen är häftigt. ◀

Mattor i Mazar.

Högt över Kabul.

Lovprisande av tolkar.

Det enda kravet ÖB hade under sin resa var att få besöka minnesplatsen på Camp Marmal.

BÄSTA JOBBET PÅ NÄST BÄSTA BATALJONEN

I SJU MÅNADER VAR ALEX HOLMGREN RÅDGIVARE TILL EN AFGHANSK UNDERRÄTTELSEBATALJON – EN ERFARENHET HAN GÄRNA REKOMMENDERAR TILL SINA SVENSKA KOLLEGOR.

**– ATT VARA UNDERRÄTTELSE-
RÅDGIVARE ÄR TROLIGEN DEN
ROLIGASTE OCH MEST INTRES-
SANTA RÅDGIVARTJÄNSTEN I
HELA AFGHANISTAN, SÄGER HAN.**

EN TRO PÅ uppgiften, att du trivs med människorna du jobbar med och inte minst, intressanta arbetsuppgifter – det är tre orsaker till att Alex Holmgren trivs så

ÖB på besök.

”Det gäller att finna balansen mellan hur vi är vana att arbeta och vad som faktiskt fungerar i Afghanistan.”

bra med att vara rådgivare till en afghansk underrättelsebataljon.

– Jag är övertygad om att mitt stöd till underrättelsebataljonen i form av rådgivning och utbildning stärker deras förmåga inom underrättelse- och säkerhetsarbete. Ju bättre det arbetet fungerar, desto bättre kommer det att fungera för de afghanska kollegorna på slagfältet, säger han.

Och det är ett slagfält som under Alex tid i landet kostat fyra av hans afghanska kollegor livet och än fler har skadats.

– Så även om

det är givande och intressant så finns det delar som är tragiska, ledsamma och sorgliga. De som jag arbetar med är väldigt kamratliga och hjärtliga, så jag trivs i deras sällskap. Därtill är de nyfikna och intresserade av lärande, underrättelsetjänst är en kompetensintensiv verksamhet och det märks att personalen på den afghanska underrättelsebataljonen är välmotiverade och, med afghanska mått, välutbildade.

BÄST ÄR INTE ALLTID HUR VI TÄNKER I VÄST

VANLIGTVIS ÅTERFINNS rådgivarna under Resolute Support-insatsen på kärnivå, men inte när det gäller rådgivarna hos afghanska specialförband och

på underrättelsesidan, som i det sistnämnda fallet finns på bataljonsnivå.

– Det är sannolikt få befattningar som ger möjlighet att arbeta så brett med underrättelsetjänst som i den här tjänsten. Rådgivning och utbildning riktar sig mot bataljonsledningen likväl underrättelseoperatörer och jag stödjer deras arbete med inriktning, inhämtning, bearbetning, analys och delgivning av information, säger Alex.

Efter fyra insatser i underrättelsesspåret, samtliga i Afghanistan har han kommit till en insikt: att våra västerländska lösningar kanske inte alltid är de bästa för de afghanska kollegorna.

Alex
Holmgren.

Alex förklarar hur de afghanska underrättelsesoldaterna arbetar.

– Det gäller att finna balansen mellan hur vi är vana att arbeta och vad som faktiskt fungerar i Afghanistan. Vi tvingar aldrig på de afghanska kollegorna lösningar utan arbetar gemensamt med att utveckla kvalitativa helhetslösningar som stärker bataljonens förmåga inom underrättelse- och säkerhetsarbete. Vi stövlar ju in i deras verksamhet och inventerar problem för att identifiera förbättringsmöjligheter, och det kan ju upplevas som gnälligt och negativt. Vägen runt det problemet är att kommunicera väl och visa engagemang. En militär rådgivare måste ha lika goda diplomatiska förmågor som soldatkunskaper.

OMÖJLIGA JÄMFÖRELSE

IBLAND HÖJS FRÅGETECKEN kring kvaliteten i den afghanska armén – både när det gäller lednings- och soldatleden. Alex Holmgren menar att det inte går att jämföra kvaliteten på afghanska förband med moderna västerländska försvarsmakters.

– Organisationen drivs mer av individuell makt och inflytande än strukturerade processer, ansvarsfördelning och nivåuppdelning. Det är en problematik som ställer till det på alla plan inom armén och något alla rådgivare arbetar hårt på att förändra. Men även om en afghansk underrättelsebataljon inte kan jämföras med ett svenskt förband

så kan man hitta guldskor på individnivå. Det finns enskilda soldater, specialistofficerare och officerare som är väldigt duktiga och som med rätt handledning, utbildning och stöd är skulle kunna fungera i ett svenskt förband.

Och uppenbarligen har Alex haft förmånen att få arbeta som rådgivare till en rad guldskor under sina sju månader på Camp Shaheen: förbandet utsågs nyligen av försvarsdepartementet till landets bästa underrättelsebataljon.

– Dessutom utsågs den till Afghanistan näst bästa bataljon. Bara en logistikbataljon i södra Afghanistan rankades högre, säger Alex Holmgren. <

FLYGANDE FRAMGÅNG

FÖR NÅGRA ÅR SEDAN EXISTERADE INTE DET AFGHANSKA FLYGVAPNET.

NU BYGGS DET UPP – SAMTIDIGT SOM DET FLYGER STRIDSUPPDRAG.

– ATT FÅ VARA MED NÄR ETT FLYGVAPEN BYGGS FRÅN GRUNDEN ÄR EN UNIK ERFARENHET, SÄGER JONAS WIKMAN, RÅDGIVARE PÅ TAAC-AIR I KABUL.

FÖR SNART 100 år sedan, 1924 föddes det första afghanska flygvapnet. Sedan dess har det slagits i spillror ett antal gånger, senast under talibanernas styre fram till 2001. Nu byggs ett nytt modernt afghanskt flygvapen upp med hjälp av rådgivare från

nytt flygvapen byggs upp från grunden i en miljö som denna är en upplevelse.

BÄTTRE FRIA ÄN FÄLLA

JUST PLANERING HAR varit en något eftersatt del inom det afghanska flygvapnet. Beslut om insatser har ofta fattats efter hand av högre chefer utan förberett underlag. Nu hjälper Jonas och hans kollegor sina afghanska kollegor i deras strävan att arbeta metodiskt, planerat och inte minst att sedan genomföra verksamheten på ett sätt som främjar flygvapnet och i förlängningen, hela afghanska försvarsmakten.

– Mycket handlar om utveckling av kultur och ledarskap. I

helt uppenbarligen försvagar bland annat talibanerna. Ett tecken på det är att hotbilden mot piloter och annan flygvapenpersonal är hög.

– Ju effektivare de blir i sina insatser, desto högre blir hotet mot dem. Det är en faktor vi ständigt måste ta hänsyn till. Det afghanska flygvapnet utvecklas oväntat snabbt. Hittills är det en framgångssaga och vi är alla mycket imponerade. En nyckel till framgången är den nya unga generationen som kämpar för sitt flygvapen och sitt land. De är ambitiösa, välutbildade och motiverade. Men det tar såklart tid att bygga ett helt nytt flygvapen och det tar lång tid att förändra gamla

”Det afghanska flygvapnet utvecklas oväntat snabbt. Hittills är det en framgångssaga.”

Resolute Support, benämnda TAAC-Air (Train Advise Assist Command). En av rådgivarna är Jonas Wikman, som sedan i augusti tjänstgör som chef för J5-funktionen och senior rådgivare.

– Mitt jobb är dels att ansvara för planeringen av vår verksamhet i Afghanistan, dels att vara rådgivare till det afghanska flygvapnets planeringschef. Det är ett väldigt utmanande och intressant jobb. Och roligt, om man får säga så. Att få vara med när ett

Jonas Wikman.

dag krävs ett modernt ledarskap med noggranna förberedelser och tydliga ordervägar samtidigt som individuella beslut på lägsta nivå möjliggörs och uppmuntras. I det avseendet är vi nöjda när vi misslyckas, det vill säga när piloten kommer tillbaka med lasten kvar eftersom hon eller han valt att avbryta på grund av risk för civila förluster, säger Jonas Wikman.

UNGA ÄR FRAMTIDEN

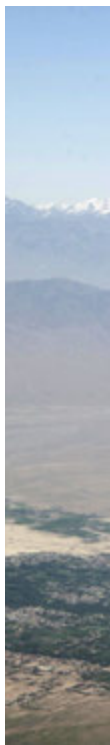
OCH DET ÄR ett ungt flygvapen: den 15 april släppte till exempel de nya A-29-flygplanen sina första bomber. Nu flyger de tioalet A-29-piloterna dagliga uppdrag, skarpa uppdrag som

synsätt och ett äldre ledarskap. Det gäller att vara uthållig och inte bli otålig, vilket såklart är en jätteutmaning när kriget pågår och när hela flygvapnet är kontinuerligt insatta till 100 procent. ◀

Foto 438th Air Expeditionary Wing

AFGHANSKA FLYGVAPNET IDAG

47 x Mi-17
24 x Cessna 208
3 x Mi-35
27 x MD-530
4 x C-130
8 (20) x A-29

A-29 SUPER TUCANO

Besättning: 2 pers

Lastvikt: 1500 kg

Maxvikt: 5400 kg

Längd: 11,38 m

Vingspann: 11,14 m

Maxhastighet: 590 km/h

Räckvidd i strid: 550 km

Beväpning: 2x12,7 mm ksp i vingarna, fyra vingfästen och ett under flygplanskroppen för tex. 20 mm kanon, 10 x Mk81-bomber eller 7 x 70 mm raketer. Modellen, utvecklad i Brasilien för att övervaka Amazonas (och förhindra knarksmuggling) är i tjänst i 16 länder. Ett exemplar kostar cirka 100 miljoner svenska kronor.

MD-530 DEFENDER

Besättning: 2 pers

Tomvikt: 599 kg

Maxvikt: 1361 kg

Längd: 7,01 m

Rotordiameter: 8,01 m

Maxhastighet: 267 km/h

Räckvidd, strid: 370 km

Beväpning: 4 x TOW PV-robotar, 2 x 7,62 mm Minigun eller 2 x kapslar med sju 70 mm raketer i varje. Samma helikoptertyp används av El Salvador i Mali.

ÖKAD STOLTHET, ÖKAT FÖRTROENDE

ÖB: "VI ÄR PÅ RÄTT VÄG I VÅRT LÅNGSIKTIGA
FÖRÄNDRINGS- OCH UTVECKLINGSARBETE"

För tre år sedan gjordes den senaste medarbetarundersökningen. Höstens uppföljning visar stoltare medarbetare och ett bättre arbetsklimat i Försvarsmakten – men också att det finns en hel del kvar att göra bland annat när det gäller kränkande särbehandling.
– Vi tar alla resultat i FM Vind på fullaste allvar, säger ÖB Micael Bydén.

ÖVERLAG ÄR RESULTATEN i FM Vind 2016 bättre än 2013 inom alla jämförbara frågeområden: "Mitt arbetslag", "Närmaste chefs ledarskap", "Mitt förband", "Hela Försvarsmakten" och "Förutsättningar att lyckas som chef".

– Det visar att vi är på rätt väg i vårt långsiktiga förändrings- och utvecklingsarbete, kallat FM 2025. Ledarskapet är centralt i vår verksamhet. Därför är

det glädjande att medarbetarna även i årets mätning generellt har ett mycket högt förtroende för närmaste chef och upplever att ledarskapet fungerar, säger ÖB Micael Bydén.

STOLTA MEDARBETARE

ÅRETS UNDERSÖKNING VISAR att medarbetarna generellt tycker att det råder ett gott arbetsklimat i arbetslagen. Värden som tillit, förtroende för

varandra och arbetets kvalitet får höga siffror.

Resultatet visar också att det finns en mer positiv bild av myndigheten som helhet jämfört med 2013. Fler medarbetare är stolta över att arbeta i Försvarsmakten, andelen har ökat från 58 till 71 procent. Fler har också en mer positiv bild av Försvarsmakten som arbetsgivare, från 67 till 73 procent. De yngsta medarbetarna, under

25 år, är mer stolta än genomsnittet. De ser även i högre grad goda utvecklingsmöjligheter i organisationen. Andelen medarbetare som rekommenderar Försvarsmakten som arbetsgivare har ökat från 41 till 51 procent.

– Resultaten stärker oss. Vi behöver engagerade medarbetare som bidrar till att utveckla Försvarsmakten, för vi kan inte slå oss till ro nu. Arbetet måste fortsätta både inom de områden där trenden är positiv men självklart också inom de områden där vi har tydliga utmaningar, säger ÖB Micael Bydén.

OACCEPTABLA KRÄNKNINGAR

ETT SÅDANT OMRÅDE är kränkande särbehandling, en ny fråga i årets undersökning och där resultatet därmed inte kan avgöras gå i positiv eller negativ

riktning.

Svaren visar att i genomsnitt sex procent av medarbetarna upplevt kränkande särbehandling under de senaste tolv månaderna. Bland kvinnliga medarbetare är siffran elva procent.

– Varje upplevd kränkning är oacceptabel. Hela organisationen måste följa upp detta både i förebyggande syfte och för att bättre kunna ta hand om de kränkningar som uppstår. Resultaten pekar på vikten av att fortsätta arbetet med hur vi behandlar varandra med respekt på det sätt som vi uttryckt i vår värdegrund och uppförandekod, säger ÖB Micael Bydén.

ÅRLIG UNDERSÖKNING

EN ANNAN UTMANING är medarbetarnas syn på de IT-system som de använder: hälften av de

som svarat tycker de fungerar dåligt, medan bara var femte tycker de fungerar bra.

– Det här är en viktig men komplex fråga – inte minst med tanke på våra säkerhetskrav. Användarvänligheten har inte alltid hängt med, vilket vi jobbar på nu, säger ÖB Micael Bydén

Han poängterar också att bara för att medarbetarundersökningen är besvarad och resultaten sammanställda, så är inte arbetet med FM Vind slut.

– Nu fortsätter arbetet i Högkvarteret med att analysera resultaten från FM Vind på myndighetsnivå. Resultaten för respektive organisationsenhet och arbetslag har skickats ut för att kunna användas i det egna förändringsarbetet. Och för att bättre kunna följa upp det förändringsarbetet, så kommer FM Vind i fortsättningen genomföras varje år. ◀

**”VI KAN INTE SLÅ OSS TILL RO NU.
ARBETET MÅSTE FORTSÄTTA.”**

TRE FRÅGOR OCH SVAR OM FM VIND Varför genomförs FM Vind?

Undersökningen är både en temperaturmätning på hur organisationen mår och ett centralt och lokalt verktyg i FM 2025-arbetet. Den kompletterar uppföljningar som exempelvis intern och extern varumärkesmätning, insatsorganisationsvärderingen och krigsförbandsvärderingen.

**Ställdes samma
frågor som senast?**

Delar av årets undersökning är omgjord och utformad i linje med Försvarsmaktens nya vision samt övergripande mål: ökad och trovärdig militär förmåga, ökad relevans och förtroende externt samt ökad stolthet och förtroende internt. FM Vind 2016 innehåller även frågor som är kopplade till nya föreskrifter från Arbetsmiljöverket om organisatorisk och social arbetsmiljö.

Hur många svarade?

Totalt har 12 511

enkäter besvarats, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 70 procent. Det är i nivå med FM Vind 2013. Det är stor skillnad i svarsfrekvensen mellan organisationsenheterna, mellan 54 och 93 procent. I topp återfinns Swedec med 93 procent, tätt följt av FM HRC med 91 procent. Drygt 2000 enkäter fullbordades aldrig, vilket till del beror på tekniska problem. Åtgärder vidtas nu så det ska fungera bättre nästa år.

TRE FÖRBÄTTRINGAR PÅ TRE ÅR

"Jag rekommenderar Försvarsmakten som arbetsgivare"

2013: **41 procent**

2016: **51 procent**

"Jag vill gärna fortsätta arbeta inom Försvarsmakten under de närmaste åren"

2013: **67 procent**

2016: **73 procent**

"Jag är stolt över att arbeta i Försvarsmakten"

2013: **58 procent**

2016: **71 procent**

COMEBACK FÖR KUSTROBOT

I samband med försvarsbeslutet år 2000 försvann den. Nu finns åter Robot 15 i Försvarsmakten.

– Systemet har testats genom fullskaleförsök med goda resultat, säger försvarslogistikchefen Thomas Engevall.

ROBOTSYSTEMET KOMMER att vara en del av marinens sjöstridsflottiljer. Systemet är återskapat av bland annat delar från det tidigare nedlagda kustrobotbatteriet samt från delar ur avvecklade robotbåtar och korvetter. Systemet är uppbyggt runt sjömålsroboten RBS 15, en robottyp som redan finns i marinens sjögående förband samt i flygvapnet.

Genom återinförandet kommer Försvarsmakten åter att kunna skjuta sjömålsrobot från land mot mål till sjöss på stora avstånd. Därmed ges Försvarsmakten en ökad flexibilitet och förmåga till sjömålsstrid. ◀

FAKTA ROBOT 15

I tjänst: 1985

Vikt: robot 560 kg, startraketer 170 kg

Stridsspets: 200 kg

Längd: 4,33 m

Diameter: 50 cm

Hastighet: upp till 0,8 Mach

Effektiv räckvidd: upp till 200 km

"DET HÄR SKAPAR TRÖSKELEFFET"

Hallå där, Niklas Wiklund, fartygschef på HMS Stockholm...

På Twitter och som privatperson är du mer känd som "Skipper" och jublade där när det blev känt att Försvarsmakten återinför tung kustrobot. Varför är det så bra – det är ju ett system ihopskrapat från gamla robotbåtar?

– Att kunna verka med sjömålsrobotar från luften, på ytan och nu även från land innebär att en eventuell angripare får ytterligare en faktor att ta hänsyn till. Systemet är mobilt, lätt

att gömma och framför allt så är det ett kostnadseffektivt system. Det kan möjligen låta konstigt att det "är ihopskrapat från gamla robotbåtar", men det betyder inte att det är dålig materiel. Det handlar nämligen om samma robotar och eldledning som i dag finns på våra korvetter.

Hur bra är egentligen RBS15-systemet?

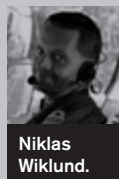
– Robot 15 finns i en rad olika versioner. Den vi i dag har i marinen heter Mk II

och den står sig fortfarande relativt bra i jämförelse med andra sjömålsrobotar inom samma kategori, det vill säga radarmålsökande underljudsrobotar. När vi om några år får en ny och mer kvalificerad robot till våra stridsflygplan och fartyg så hoppas jag att den nuvarande Mk II kan få leva vidare som lastbilsburen kustrobot ett tag till.

Och hur bra är du på RB15? Förra året vann du RB15-priset, det finaste en sjöofficer kan vinna. Blir konkurrensen hårdare nu?

– Haha, det får du nog fråga någon annan om, men jag har på olika sätt jobbat

med systemet i över tio år så lite erfarenhet har jag nog tillskansat mig. Konkurrensen är alltid stenhård när det kommer till marinens vapentävlingar. Många undrar hur man kan tävla med ett robotsystem, men det är som vilket övningsmoment som helst med skillnaden att precision och snabbhet ger poäng enligt fastställda kriterier. Ytterst handlar det om att sporra besättningarna att lägga det där lilla extra på att bli så professionella som möjligt.

Niklas Wiklund.

KONFERENS

FÖRSVARSPRÅGONA

Under tre januaridagar möts politiker, media, representanter från fack, näringsliv och myndigheter och inte minst Försvarsmakten i Sälen.

– Er närvaro är lika självklar nu som 1946, då den första Rikskonferensen arrangerades, säger Lena Bartholdson, generalsekreterare på Folk och Försvar.

VARJE ÅR GENOMFÖR Folk och Försvar Rikskonferensen – ett forum som kallats Sveriges viktigaste för diskussioner om säkerhetspolitik, försvar och samhällets krisberedskap. På Sälens Högfjällshotell samlas cirka 350 deltagare för att lyssna på ett sextiotal talare, debattera och samtala. Fokus ligger på världens säkerhet, Sveriges

försvar, människors trygghet och samhällets krisberedskap. Lena Bartholdson vill lyfta fram bredden i årets program.

– Rikskonferensens program är omfattande, man kan likna det vid ett smörgåsbord med nedslag i olika ämnesområden. För oss handlar det dock om en helhet. Omvärldsläget medför utmaningar som spänner över

FAR TILL FJÄLLEN

Lena
Bartholdson.

Marcela
Sylvander.

Högfältsshotellet i Sälen.

FAKTA FOLK OCH FÖRSVAR

Folk och Försvar är en ideell och politiskt obunden organisation med drygt 80 medlemsorganisationer. Verksamheten består av en omfattande seminarie- och utbildningsverksamhet med syfte att sprida kunskap och främja en levande debatt och diskussion om försvars- och säkerhetspolitik samt om samhällets krisberedskap.

Varje år möter Folk och Försvar cirka 15 000 deltagare genom sin verksamhet, varav cirka 10 000 är yngre än 25 år.

hela skalan, både civilt och militärt. Hur ser dagens utmaningar ut? Hur säkerställer vi ett sammanhållet totalförsvar? Vad är trygghet? Alla delar hänger ihop, så det kommer finnas många höjdpunkter. I sammanhanget känns det extra välgörande med de utländska perspektiven som hälsosamt kryddar de svenska diskussionerna.

Under Almedalen har ibland Försvarsmaktens närvaro ifrågasatts, men i Sälen är myndigheten självskriven, menar Folk och Försvars generalsekreterare.

– Rikskonferensen tar upp frågor som rör vår säkerhet. Försvarsmakten är en nyckelaktör i det och Rikskonferensen är därför ett självklart forum för att diskutera – och förankra – Försvarsmaktens roll, förmåga och behov, säger Lena Bartholdson.

ALLA KAN FÖLJA – OCH I EFTERHAND

FRÅN FÖRSVARSMAKTENS sida är det lika självklart att medverka i Sälen på Rikskonferensen.

– På ett övergripande plan vill vi, som alltid, öka kunskapen om vår verksamhet men också tala om våra utmaningar och behov. Samtidigt som vi arbetar för fullt med att öka den operativa förmågan i enlighet med gällande inriktningsbeslut så behöver vi också diskutera hur

vi ska ha en fortsatt ökad militär förmåga in i nästa försvarsbeslut. Det gör vi bland annat genom att skapa kontakter och ha dialog med försvarspolitikerna och andra opinionsbildare, säger Marcela Sylvander, Försvarsmaktens kommunikationsdirektör.

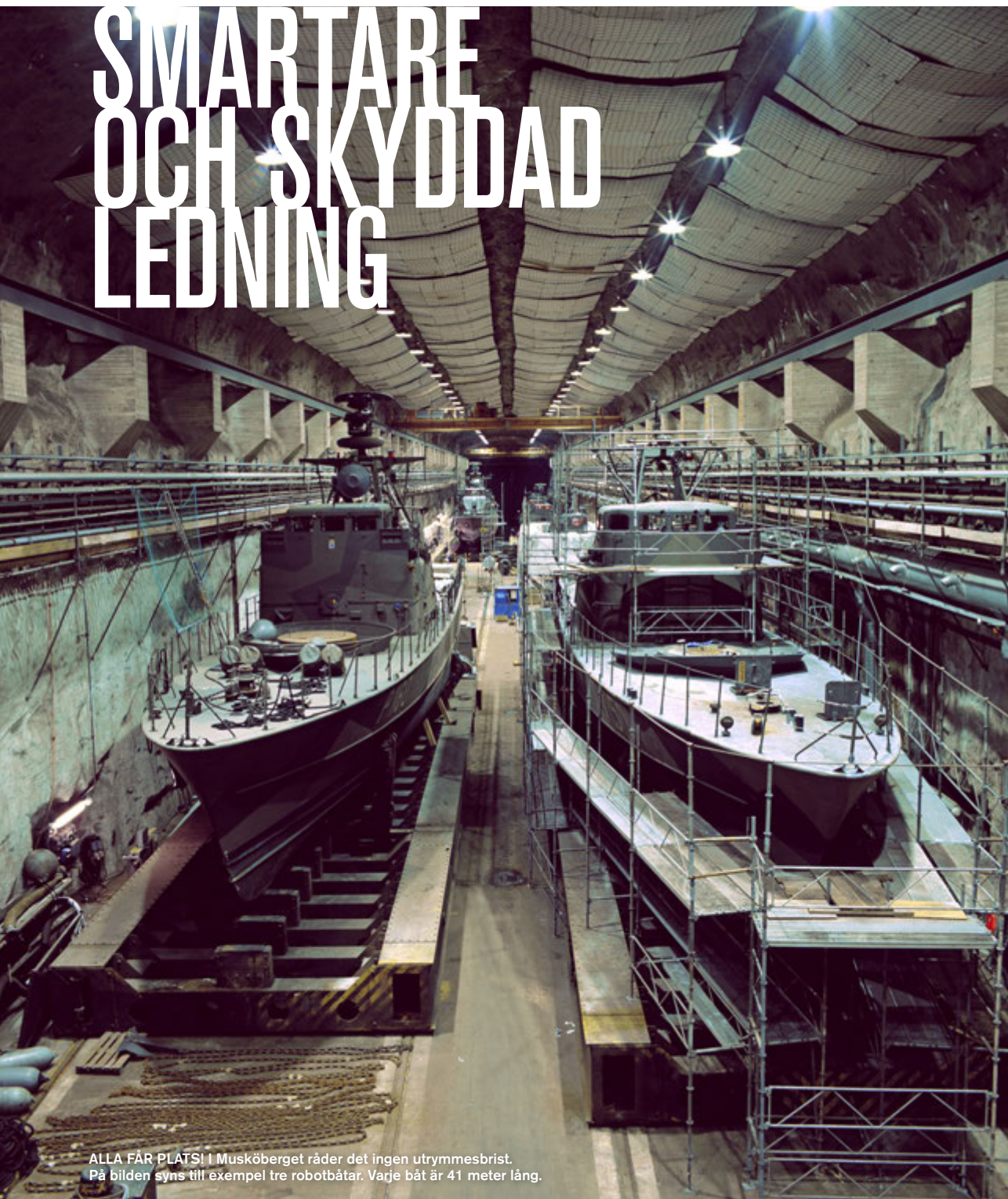
Hela Rikskonferensen webbsänds – både direkt och i efterhand. Det sistnämnda är något som kommunikationsdirektören hoppas att så många medarbetare som möjligt utnyttjar.

– Att följa vad som sägs i Sälen är ett unikt tillfälle att ta del av alla aspekter av försvars- och säkerhetsdebatten. Det är inte minst viktigt idag när frågor kring till exempel totalförsvar och informationsoperationer är högaktuella och berör oss alla. Eller i alla fall borde beröra oss alla. Inte bara som anställda i Försvarsmakten utan även som privatpersoner. ◀

Text **Dag Enander/LEDS KOMM**

Foto **Ulf Palm & Folk och Försvar & Försvarsmakten**

SMARTARE OCH SKYDDAD LEDNING

ALLA FÅR PLATS! I Musköberget råder det ingen utrymmesbrist.
På bilden syns till exempel tre robotbåtar. Varje båt är 41 meter lång.

Ökad robusthet, uthållighet – och inte minst enkelhet.

Ledningsutredningen ser nu över hur Försvarsmaktens ledningsförmåga kan stärkas, efter ÖB:s inriktning. Det slutgiltiga förslaget är dock inte klart.

ATT FÖRSVARSMAKTENS LEDNING omorganiserar är ingen nyhet: det har skett flera gånger de senaste decennierna. Nu pågår en internutredning med målet att skapa en robust och decentraliserad ledning av Försvarsmakten, som kan ledas så effektivt i såväl fred som i kris och krig.

En föreslagen nyhet i utredningen är att produktionsledning och insatsledning sammanförs på stridskraftschefs nivå, något som stridskraftscheferna

ser som positivt.

– Ett skarpare mandat för oss, där vi tydligt äger de resurser som påverkar produktionen av krigsförband är något jag hoppas på, säger flygvapenchefen Mats Helgesson.

– Vi måste se över vår organisation så den är mer anpassad att styras genom uppdragstaktik, säger arméchefen Karl Engelbrektsen.

– Ur ett rent skyddsperspektiv tror jag att det är bra att ledningen sprider ut sig och får bättre skyddade anläggningar, så att man inte lägger alla ägg i samma korg, säger marinchefen Jens Nykvist.

INGA BESLUT TAGNA

DÄRMED PEKAR HAN på en annan föreslagen förändring i utredningen: från Högvarteret

som i dag är samlat på främst Lidingövägen 24 och Banérgatan 62, föreslås den operativa ledningen samt armé-, flygvapen- och marinstaber spridas ut på flera platser i Mälardalsområdet. Operativ ledning samt marinstab förläggs i Musköberget och flygvapenstaben flyttar in på Luftstridsskolans område i Uppsala. Beträffande arméstaben finns det två alternativ: Kungsängen eller Enköping. Därmed kommer också samtliga ledningsplatser ges ett helt eller delvis fortifikatoriskt skydd.

Mycket arbete med ledningsutredningen återstår dock, innan ett slutligt förslag kan redovisas i juni 2017. Några av förändringsförslagen kräver också politiska beslut för att kunna genomföras. ◀

Text Dag Enander/LEDS KOMM

”MÅLSÄTTNINGEN ÄR ATT FÖRSLAGEN GENOMFÖRS SÅ FORT SOM MÖJLIGT”

Hallå där ÖB Micael Bydén... Varför genomförs den här förändringen?

– Vi ska skapa ett starkare försvar. Det är självklart att en robust, enkel och tydlig ledning ingår i en ökad försvarsförmåga. Det är just detta förändringarna ska innebära.

Vilka blir vinsterna och fördelarna?

– Vi ska uppnå enklare, tydligare och bättre styreffekt än vi har i dag. Enkelhet och tydlighet är fördelar i sig men kräver även en utökad delegering av ansvar och resurser. Det ger förutsättningar för ledarskap och ledning präglad av ansvarskultur

ÖB Micael Bydén.

byggd på målstyrning och uppdrags-taktik. Våra ledningsprinciper

vara så lika som möjligt i fred, kris och krig. När ledningssystemet utmanas och kraven höjs, ska vi inte behöva ändra de principer vi använder dagligdags. Det är för mig en av de tydligaste fördelarna. En annan är spridning och i vissa avseenden utökat fysiskt skydd. Syftet är också att skapa bättre förutsättningar för samverkan mellan oss och andra aktörer, det tjänar vi alla på.

Men finns det nackdelar och risker?

– Om beslut fattas att flytta delar av Högvarteret från centrala Stockholm kommer det naturligtvis påverka enskilda medarbetare på olika sätt. Jag hoppas dock alla inser med det uppdrag vi har och den negativa omvärldsut-

veckling vi ser, att åtgärder måste vidtas. Risker ska vi omhänderta på bästa sätt. Det kan handla om bemanningsfrågor, kostnader, ledningssystem och ledningsmetoder.

Hur viktigt är fortifikatoriskt skydd för våra högsta staber?

– Flera delar av vårt ledningssystem har i dag fortifikatoriskt skydd men det kommer aldrig omfatta all vår verksamhet eller alla våra staber. Med den breddade hotbild vi ser idag är även behovet av bredare åtgärder större. Det krävs en helhetssyn där fortifikatoriskt skydd är en möjlighet, spridning kan vara väl så viktigt men även säker kommunikation och informationssäkerhet är av betydelse. Jag ser

inte att alla delar av våra högsta staber kommer vara fortifikatoriskt skyddade i fredstid men om vi sprider dessa geografiskt har vi nått ganska långt och definitivt längre än i dag.

Inget beslut är fattat och många kvarnar ska mala klart... Men när kan förslagen vara verklighet?

– Beslut inom Försvarsmaktens mandat hoppas jag kunna ta så snart som möjligt. De förslag som kräver riksdags- och regeringsbeslut redovisar jag i samband med budgetunderlaget den första mars nästa år. Hur vi kan införa förändringarna beror på när besluten fattas men min målsättning är att förslagen genomförs så fort som möjligt.

OM EDELBART

VID KUSTERNA. I STÄDERNA. PÅ GOTLAND. BLAND MYRAR, FÄLT OCH I SKOGAR. EN MOTSTÅNDARE MÅSTE RÄKNA MED ATT

Text **Dag Enander/LEDS KOMM** Foto **Mats Nyström & Alexander Karlsson/ComCam**

OPERATIVA >

MÖTA SVENSKA SPECIALFÖRBAND PRECIS VAR SOM HELST. OCH DET ÄR ETT MÖTE SOM KOMMER ATT KOSTA.

DET SKULLE KUNNA vara någonstans mellan Treriksröset och Smygehuk, mellan Strömstad och Haparanda. Just i dag är det en snöig skogsväg i Värmland.

Plötsligt bryts tystnaden av ett ihållande, öronbedövande dån av skottlossning någon kilometer bort. Någon minut senare dyker två jeepliknande fordon upp och ett tiotal specialförbandsoperatörer kliver av, borstar av sig snöflingor och kulsprutebandlänkar. Nu väntar en kort lunchpaus innan eftermiddagens övningar, men först går övningsledaren igenom det senaste genomförda momentet, sammanstötning med fordon och avsuttan strid.

– Det där såg riktigt bra ut. Ni var snabba och precisa. Nu kommer jag bygga på med fler moment och användande av fler vapensystem. Så, iväg och käka, säger övningsledaren Mats.

I dag bjuds det på husmansklassikern stekt fläsk med löksås, som äts stående. Innan dess drar de flesta av operatörerna på sig värmande jackor, något som inte behövs under övningsmomenten.

Mycket av specialförbandens kompetenser är höljd i

sekretess och Urban Molin, chef för specialförbandsledningen förklarar varför.

– Öppnar vi upp vår verksamhet, gör den offentlig och förklarar alla våra arbetsmetoder, kan vi inte lösa uppgifterna strid,

kvalificerad underrättelseinhämtning och militärt stöd. För att kunna lösa de uppgifterna, behärskar vi också synnerligen kvalificerade infiltrations- och transportmetoder, till lands, till sjöss och i luften. De kompetenserna måste också sekretesskyddas. Då uppnår vi den verkan och effekt som behövs.

KVALITET FRAMFÖR KVANTITET

FÖRUTOM ATT JARGONGEN mellan operatörerna är den samma som mellan de flesta andra soldater och sjömän, är det främst tre saker slår den som tillåts närvara när specialförbanden övar.

För det första, beväpningen. Det ena fordonet är till exempel utrustade med Försvarsmaktens sedvanliga tunga kulspruta, om än lätt modifierad. På det andra fordonet sitter istället en granatspruta. I båda finns fullt med pansarskott, granatgevär och inte minst, automatkarbiner – samtliga olika de som resten av Försvarsmakten använder.

Urban Molin poängterar att skillnaden i beväpning ligger i de uppgifter som ska utföras.

– Människan är alltid viktigare än vapnet hos oss. Vi kompletterar, vi konkurrerar inte med andra förband. Våra uppgifter är speciella, det hjälper inte med understöd från en artilleribataljon om vi ska genomföra en fritagning. Därför har vi anpassad beväpning när det behövs för att lösa uppgiften.

För mer än 30 år sedan var han som vapenofficer med och anskaffade Försvarsmaktens standardeldhandvapen, Ak 5. Då var målet att hitta en produkt som passade de allra flesta, oavsett om användaren var infanterist, trängsoldat eller kustjägare.

– När vi genomför strid i byggnad, så ska vi träffa ett mål

” FÖR ATT KUNNA LÖSA DE UPPGIFTERNA, BEHÄRSKAR VI OCKSÅ SYNNERLIGEN KVALIFICERADE INFILTRATIONS- OCH TRANSPORTMETODER, TILL LANDS, TILL SJÖSS OCH I LUFTEN. ”

”VI HAR FÖR VÅRA UPPGIFTER ANPASSAD UNIFORMSUTRUSTNING,
MEN DEN ÄR BESLUTAD AV MIG I SAMVERKAN MED SÄKERHETSINSPEKTÖREN.”

med en femkronas storlek på nära håll. Därför, och för att vi behöver vapen som fungerar med begränsat underhåll i alla möjliga och omöjliga operationsmiljöer samt håller för den stora mängd ammunition som skjutfärdighetens upprätthållande kräver, så har vi speciella automatkarbiner. Och varje operatör är utbildad på två karbiner, en med kaliber 5,56 och en med 7,62.

Det betyder inte att allt är anpassat - pistolerna i operatörernas hölster är Försvarsmaktens standardpistol, modell

88 tillverkad av österrikiska Glock.

– Det beror på att det är en av världens bästa pistoler, så det vore konstigt att vi ha något annat. Då kan våra pistoler också servas och lagas i Försvarsmaktens vanliga servicekedja. Skillnaden är att vi tränar mer med pistol

än genomsnittssoldaten. Betydligt mer, säger Urban Molin med ett leende.

SPECIELLA KOMPETENSER - OCH REGLEMENTEN

DET ANDRA SOM syns är mängden sjukvårdsutrustning på både fordon och operatörer.

– Ur ett försvarsmaktsperspektiv har vi uppgifter som är mer riskfyllda, men vi tar ner riskerna på olika sätt så att vi är ungefär lika risktyngda som andra förband. Ett sätt att ta ner riskerna om det någon gång går fel, är att omedelbart kunna ge bästa tänkbara sjukvård, även i väldigt otillgängliga områden och miljöer. Det är därför som vi har mer sjukvårdsresurser och

-utbildning, säger Urban Molin.

Målet är också att ha operatörer som är lätta i sitt utrustningskoncept, så de kan få med sig all sin utrustning vid transporter eller infiltration under långa sträckor i olika arenor och miljöer.

Det tredje, men det kanske första som syns, är uniformerna. Att specialförbanden inte omfattas av Försvarsmaktens uniformsreglemente är ett faktum, men ibland påstås de kunna få klä sig hur som helst. Där är deras högste chef tydlig.

– Så är det inte. Vi har för våra uppgifter anpassad uniformsutrustning, men den är beslutad av mig i samverkan med säkerhetsinspektören. All utrustning är godkänd, det vill säga det finns ett beslut om användning. Alltså kan man säga att vi har ett tillägg till uniformsreglementet.

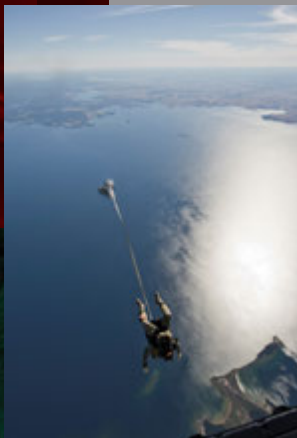
Bland operatörerna på skogsvägen märks bärandet av så kallad multicam-uniform som det tydligaste tecknet på den anpassade uniformsutrustningen. Förutom att det är ett mycket bra uniformssystem – "kanske det bästa jag burit", säger Urban – så används det av de flesta specialförband i världen.

– Mönstermässigt fungerar det också ganska bra i de flesta miljöer där vi kan tänkas verka vilket gör det mer användbart för oss. Och det är ett uniformssystem som vi, liksom andra länder, köper av en kommersiell tillverkare.

RÄKNA MED SPECIALFÖRBANDEN

LUNCHEN ÄR UPPÄTEN och nästa övningsmoment ska genomföras. Gruppen samlas under stor koncentration runt övningsledaren Mats.

– Ett pansarskott i målet vinner inte kriget, jag vill ha tre träff i målet med pansarvärnsvapen. Och skjut er upp i linje!

är de tydliga direktiven från övningsledaren.

Innan fordonen rullar iväg, får två av operatörerna frågan om vilka unika kompetenser de kan tillföra Försvarsmakten.

– Det vi främst tillför är omedelbar tillgänglighet och en bred förmåga att lösa uppgifter där informationen i förhand är knapphändig eller obefintlig, säger Patrik.

– Målet är inte att vi ska göra det Försvarsmaktens andra förband gör, fast lite bättre. Vi ska komplettera övriga förband med våra unika förmågor. På så sätt kan vi tillföra handlingsmöjligheter och göra verklig skillnad, i och med att vi kan verka i hela Sverige, i alla miljöer, säger kollegan Anders.

– Vi övar ständigt och intensivt, det här är bara en vanlig dag på vårt jobb. Det är sedan under en insats som vi omsätter det vi övat på i handling, avslutar Patrik.

Fem minuter senare bryter åter igen intensiv skottlossning ut, den här gången tryfferad med de tunga smällarna av pansarvärnsvapen. Den här gången på ett skjutfält, men

Urban Molin understryker att specialförbandsoperatörer kan dyka upp precis var som helst - och med oväntad utrustning och kompetenser.

– En motståndare måste alltid kalkylera med att dennes kritiska system, som

luftsvärns- eller markrobotar, upptäcks av och bekämpas av svenska specialförband. Oavsett var fienden finns.◀

”DET HÄR ÄR BARA EN VANLIG DAG PÅ VÅRT JOBB. DET ÄR SEDAN UNDER EN INSATS SOM VI OMSÄTTER DET VI ÖVAT PÅ I HANDLING.”

STARSTREAK OCH SPIKE

TVÅ MODERNA OCH PORTABLA LUFTVÄRNS- OCH PANSARVÄRNSSYSTEM

STARSTREAK

Portabelt laserstyrt luftvärnssystem, utvecklat av brittiska Thales Air Defence. Accelererar efter avfyrning till över Mach 4 – därmed snabbast i världen av sin typ. Används av minst fem länder.

I tjänst: 1997, uppdaterat version 2012

BEMANNING: 1 person

RÄCKVIDD: 0,3 till över 7 km

VIKT: 14 kg

LÄNGD: 1,4 m

DIAMETER: 13 cm

STRIDSSPETS: 3 stycken explosiva tungstenspilar, 900 gr styck. Detonation vid målträff.

SPIKE

Portabelt infrarött/trådstyrt pansarvärnssystem, utvecklat av israeliska Rafael och sedermera av främst tyska EuroSpike. Används av minst 25 länder i olika varianter, den senaste med en vikt på 10 kg och räckvidd på 1,5 km, som började levereras i år.

I TJÄNST: 1997

BEMANNING: 1 person

RÄCKVIDD: 2,5 km

VIKT: 20 kg

MISSILVIKT: 14 kg

STRIDSSPETS: Dubbel; en primär för att slå ut aktivt pansar och en sekundär som penetrerar.

Foto *Thales, UK MoD och Canadian Armed Forces.*

FINNS FLISEN?

Ett år in i försvarsbeslutet har frågetecken höjts om pengarna räcker för att genomföra beslutade satsningar.

Rikard Askstedt, Försvarsmaktens planeringschef ger svaret.

– Vi levererar det beställda, säger han.

NÄR FOLK OCH FÖRSVAR nyligen höll ett seminarium i frågan om pengarna räcker till när det gäller försvarsmateriel, var slutsatserna olika.

– Försvarsmakten kommer inte att överskrida sin budget, men pengarna kommer inte att räcka till det man vill göra, slog Peter Nordlund, överingenjör på Försvarets forskningsinstitut fast.

Rikard Askstedt höll inte med då och har inte ändrat sig.

– Det stämmer att i en oförändrad försvarsmaktsekonomi minskar köpkraften successivt i och med att prisökningarna på materiel inte svarar mot tillskotten. När det gäller materiel måste den alltid vara anskaffad för att ett förband ska vara krigsdugligt. Krigsdugligheten är en sammantagen bedömning av personal, materiel, anläggningar

och mobiliseringsplaner med mera, där allt hänger ihop. Viss materiel kan vara äldre, men det finns gränser för vad ett välövat förband kan göra med obsolet materiel. Eller vilken effekt oövad personal kan åstadkomma med toppmodern materiel.

Han menar att dagens Försvarsmakt har en ekonomisk historik att förhålla sig till.

– Fram till försvarsbeslutet 2009 var materielförskjutningar en vanlig metod för att skjuta ekonomiska problem framåt i tiden, men fram till dess hade Försvarsmakten också låga krav på tillgänglighet för flera krigsförband. Från och med 2009 skulle krigsförbandens tillgänglighet öka betydligt, säger Rikard Askstedt.

2012 konstaterade Försvarsmakten att materielområdet behövde en årlig ökning på cirka två miljarder kronor, för att vidmakthålla den operativa effekten. Dessutom identifierades en rad materiella behov, såsom nya transportflygplan och luftvärn med medelräckvidd.

EFTER 2020

FÖRSVARSBESLUTET 2015 innebar ett trendbrott: Försvarsmakten fick ett tillskott på tio miljarder kronor fram till 2020, vilket till del motsvarar vad såväl försvarsberedningen som Försvarsmakten ansåg var nödvändigt med hänsyn till det förändrade omvärldsläget.

– Och efter 2020 kommer den operativa effekten att sjunka om inte ytterligare satsningar görs. Alla behov är i dag inte tillgodosedda och efter 2020 ökar behoven, säger Rikard

Askstedt och pekar bland annat på transportflyget: Försvarsmaktens Tp84:or börjar bli till åren. Ett annat materielområde som måste få en lösning efter 2020 är soldaternas och sjömannens personliga vapen – eldhandvapenutredningen slog för två år sedan fast att ett nytt försvarsmaktsgemensamt vapensystem ska vara i drift från och med år 2022.

Kostnaden för det? Ungefär en halv miljard kronor.

GENOMFÖRBART BESLUT

TILL ÅR 2020 SKA Försvarsmakten öka sin förbands- och övningsverksamhet, utveckla den militära närvaron på Gotland samt vidmakthålla och tillföra materiel inom alla stridskrafter.

– Hos vissa förband är materielbehoven väldigt stora, ibland behövs både pengar och personal. Min slutsats är att Försvarsbeslutet kommer att genomföras, men kostnaderna måste hela tiden följas upp och övervakas, om man tror att allt är enkelt och klart så har man fel.

I senaste Försvarets forum säger stridskraftscheferna Karl Engelbrektson, Mats Helgesson och Jens Nykvist att Försvarsmakten fick tio miljarder i tillskott, men hade behövt 30.

När det gäller materielområdet håller Rikard Askstedt med.

– Det är ingen hemlighet att vi plogar ett stort materiellt problem bortom detta försvarsbeslut. Skulle bakslag inträffa nu, måste vi knuffa de materiellbehoven ännu längre fram. ◀

Text **Dag Enander/LEDS KOMM**

Foto **Riksbanken**

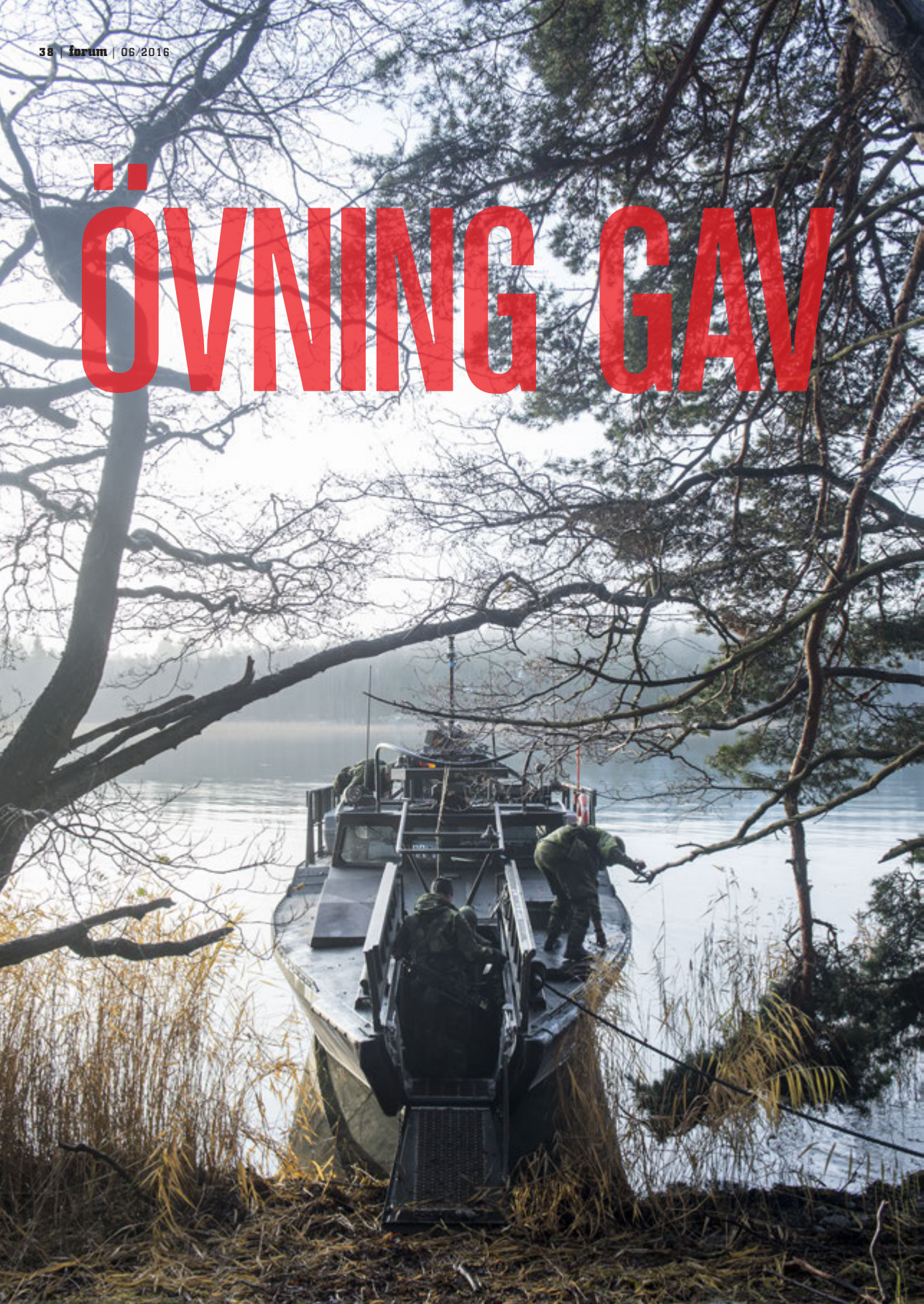

Rikard Askstedt.

PENGAR PÅ HÖG. Efter 2020 sjunker den operativa effekten, om inte mer pengar tillförs.

ÖVNING GAV

FÄRDIGHET

1700 soldater och sjömän deltog nyligen i den årliga marina övningen Swenex. Målet: en utvecklad och ökad försvarsförmåga.

Text Kristina Swaan/Amf1 Foto Kristina Swaan och Joel Thungren & Daniel Klintholm/ComCam

ETT ALLT SÄMRE omvärldsläge påverkar både Sverige och vårt försvar. För att bidra till stabilitet och säkerhet i vårt när-område måste Försvarsmakten ständigt öva och utveckla våra förmågor till väpnad strid.

– För marinen innebär det bland annat att hålla våra hamnar och sjövägar öppna för egen sjötrafik och förhindra någon annan att utnyttja dem för sina egna syften, säger Peder Ohlsson, till vardags chef för Amf 1.

Under Swedish Naval Exercise, Swenex var han också övningsledare för en övning med nationellt fokus; i huvudsakligt syfte att samöva de marina förbanden för att tillsammans skapa en integrerad marin insatsstyrka.

– Vi måste ständigt utveckla och öka vår försvarsförmåga vilket bland annat uppnås genom nationella och multinationella övningar som i sin tur leder till välutbildade insatsberedda förband, säger Peder Ohlsson.

FÖRBANDSINSTRUKTÖRER GER FRAMGÅNG

UNDER DEN INLEDANDE delen av övnigen genomfördes utbildningar och samövningar för att senare övergå till en tillämpad fas. När hela kedjan ska övas tillämpat med så många deltagande förband finns alltid risken för att den enskilda soldaten inte känner sig övad. Här har förbandsinstruktörerna tillsammans med övningsledningen spelat en viktig roll, genom att spela in moment som möjliggjort att förbandet har kunnat öva inom sina specifika funktioner, men ändå inom ramen för övningen.

– Samspelet mellan förbandsinstruktörerna och övningsledningen har varit en framgångsfaktor. Förbandsinstruktörerna har hela tiden följt förbandet

NER I DJUPET.
En av marinens
dykare gör sig
redo.

IN I VÄRMEN.
En stridsbåt kan bli
riktigt trevlig.

ELDÖVERFALL.

BASKER PÅ.

STRIDSYXOR.

VÄRLDENS VACKRASTE SKÄRGÅRD.

SWENEX

BLÖTDJUR.

vid lösande av uppgifter och genom det har vi kunnat reglera och till del anpassa övningsmomenten för att nå optimalt övningstillfälle och ställda målsättningar. All deltagande personal har verkligen gjort sitt yttersta och bidragit till att skapa så bra övningsbetingelse som det är möjligt. Det är lätt att vara chef när man har så bra personal, säger Peder Ohlsson.

UTVÄRDERINGEN VISAR VÄGEN

ANDRA MÅLSÄTTNINGAR MED övningen har varit att öva ledning från marintaktisk chef och marintaktisk stab ner till enskild enhet. Mycket tid har också lagts på att öva hela sjukvårdskedjan från omhändertagande, rapportering och avtransporter av skadade.

Peder Ohlsson.

Drygt 700 soldater ur Amfibieregementet, främst ur andra amfibiebataljonen och sjuttonde bevakningsbåtkompaniet övades och flera av dem var tidvis tjänstgörande.

Förbandet la stort fokus på förmågan att genomföra sjömåls- och undervattensstrid i skärgårdsmiljö. För att befästa förmågan än mer genomfördes moment med skarpa minor, sjunkbomber och Robot 17.

– Jag har som förbandschef tillsammans med mina kollegor självklart dragit många lärdomar under övningen. Som brukligt genomförs utvärderingar och erfarenhetsmöten efter avslutad övning. Utvärderingen är extremt viktig då det är en stor del av utvecklingen till att våra förband blir bättre. Några reflektioner som jag har gjort är bland annat marinens förmåga att samverka mellan förbanden på i stort sett alla nivåer. Tidigare gemensamma övningar har verkligen burit frukt, säger Peder Ohlsson.◀

När Sverige sitter i säkerhetsrådet, finns Försvarsmaktens kompetens på plats i New York. Men också för att dagligen arbeta med den svenska insatsen i Timbuktu.

– Alla beslut som rör FN och Mali tas här, säger överste Peter Öberg, militärrådgivare vid den svenska FN-delegationen.

FÖRSVARSM

Text **Dag Enander/LEDS KOMM** Foto **privat**

Ann-Charlotte och Peter Öberg framför fleggparaden.

NEW YORK CITY är en smältdegel av jordens folk, men tydligast kanske det märks runt 45:e gatan på östra Manhattan. Här ligger FN:s högkvarter och här har de flesta av de 194 medlemsländerna sina delegationskontor. På One Dag Hammar-skjöld Plaza, på 46:e våningen finns Sveriges representation i FN. Peter Öberg har ett kontor med en sådan där utsikt som man bara kan ha 150 meter upp

i en skyskrapa på Manhattan.

– Jag är utsänd av Försvarsdepartementet, dels för att kunna stödja den svenska delegationen med rena faktafrågor som vad en bunkerbomb egentligen är, dels för att arbeta med större militära skeenden såsom utveckling av FNs fredsbevarande insatser och FNs styrning av dessa. Ett särskilt ansvar finns för den svenska insatsen i Minusma, där vi tillsammans med FNs

IKONISK BYGGNAD.
FN-skrapan är 155 meter hög
med 39 våningar. Näst högst upp
sitter generalsekreteraren.

AKTEN I FN

militära stab hanterar frågor om rotationer och liknande. Vid de mötena, där alla truppbidragande länder i Minusma ingår är jag Sveriges representant, säger Peter.

För det är något som lätt glöms bort - FN:s fredsbevarande insatser: I dagsläget har 16 av 18 FN-insatser militär trupp med en årlig budget på 8,7 miljarder dollar, mer än 80 miljarder kronor.

– Bara insatsen i Mali har en budget på 850 miljoner dollar per år, säger Peter.

Ungefär åtta miljarder kronor, alltså.

MYCKET MED MALI

EN LITEN BIT bort ligger FN-skrapan. För Peter och hans kollega Ann-Charlotte Lyman, som tjänstgör som assisterande militärrådgivare är det en promenad de gör ibland flera gånger per

dag - mellan olika sammanträden, briefingar, mottagningar, dragningar och andra möten.

– Ganska ofta brukar jag stämma träff med den jag vill prata med i cafeterian. Då träffar man nästan alltid någon annan som man behöver byta några ord med, säger Ann-Charlotte.

Hon är kapten, började jobba här i mitten av september och lägger precis som Peter mycket

av sin arbetstid på Minusma-insatsen. Till exempel hantearas alla besökstillstånd från Försvarsmakten och andra myndigheter som vill besöka Camp Nobel i Timbuktu här i New York.

– Sedan handlar det också

de olika länder där FN har insatser, i ett rum med skylten "United Nations Operations and Crisis Centre". I rask takt meddelas att säkerhetsläget i Demokratiska republiken Kongo försämrats, att våldet mot Minusca-insatsen i Central-

ten att närvara vid, promemorior att läsa och mycket annat. Peter har åkt på tjänsteresa till mellanöstern. Snart kommer Försvarsmaktens duo i FN förstärkas med överstelöjtnant Carl-Magnus Svensson, som tidigare var kontingentchef för

”Här handlar det om diplomati hela tiden, konsten att kunna säga rätt saker på rätt sätt.”

mycket om att representera Sverige på mötena. Ofta handlar det om att lyssna och ta anteckningar, ibland om att framföra officiella talepunkter.

LÅNGA ARBETSDAGAR

ETT SÅDANT MÖTE sker varje torsdag klockan 12.00. Då är det lägesföredragning för alla

afrikanska republiken fortsätter, att de första fredsbevarande styrkorna i Undof återvänt till Golanhöjderna och att kolerafallen ökar på Haiti, där också politiskt våld inträffat.

En kvart senaste skyndar Ann-Charlotte vidare, först för att köpa en lunchbagel. Under eftermiddagen väntar fler mö-

Mali 01.

– Dagarna här är både långa och spretiga, men jobbet är jätteroligt. Och det är intressant att se hur arbetet här i FN fungerar. Här handlar det om diplomati hela tiden, konsten att kunna säga rätt saker på rätt sätt, säger Ann-Charlotte Lyman. <

FN:S SÄKERHETSÅD PÅ SEXTIO SEKUNDER

När Sverige på nyårsdagen tar plats i FN:s säkerhetsråd (efter en omröstning i juni) är det tredje gången vi sitter i FN:s högsta beslutande organ. Utrikesminister Margot Wallström har slagit fast att "Sveriges agerande i säkerhetsrådet ska genomsyras av våra värderingar och principer: folkrätten, de mänskliga rättigheterna, den feministiska utrikespolitiken och ett humanitärt perspektiv blir utgångspunkter för allt vårt arbete." Sverige inleder också sin tvååriga sejour i säkerhetsrådet som dess ordförandeland, i nära samarbete med den nya generalsekreteraren Antonio Guterres.

Men trots att Sverige håller i rådets ordförande-

deklubba, ligger rådets reella makt hos dess fem permanenta medlemmar: Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och USA. De har nämligen vetorätt, det vill säga möjligheten att stoppa alla bindande beslut.

Övriga nya medlemmar i säkerhetsrådet är Bolivia, Etiopien, Italien och Kazakstan. Sedan

tidigare sitter Egypten, Japan, Senegal, Ukraina och Uruguay i rådet. Varje icke-permanent medlem väljs på två år och platserna fördelas mellan olika geografiska regioner.

Under säkerhetsrådet finns också en militärkommitté (Military Staff Committee). Militärkommitténs arbete regleras i FN-stadgan kapitel 47 och

berör främst de militära delarna i de fredsbevarande insatserna. De fem permanenta medlemmarna har vardera tre representanter i kommittén medan de ickepermanent medlemmarna har en vardera. Från 1 januari ingår därmed Sverige också i militärkommittén där vi representeras av militärrådgivaren.

"HÄR JOBBAR VI I PRIO. FAST PÅ GLOBAL NIVÅ"

Michael Dorn är "ställföreträdande logistikchef" för Minusma-insatsen i Mali.

Sedan september 2015 har Michael Dorn tjänstgjort som Deputy Chief Service Delivery – "ungefär ställföreträdande logistikchef" i Minusma-insatsen i Mali.

uppbyggnadsfas. Stort fokus ligger på att etablera insatsen över hela Mali med camper, som kan utgöra baser för fredsskapande verksamhet. Att lyckas med detta är

och fått sätta livet till länga underhållslinjerna norrut, mycket beroende på att det råder ständig brist på eskortförband som kan skydda konvojerna.

Michael Dorn

långa beslutsvägar från FN-högkvarteret i New York, där man beslutar om Minusmas resurstilldelning. För att genomföra all logistik finns det 650 medarbetare från 39

"Minusma är efter tre år fortfarande i en uppbyggnadsfas."

Det är en insats som omfattar drygt 15 000 personer som lever och verkar på 18 camper, i ett land till ytan mer än två gånger så stort som Sverige – men med ett närmast obefintligt vägnät på landsbygden.

– Minusma är efter tre år fortfarande i en

svårare än vad många från början bedömde. Hotet har nog underskattats, i snitt sker det ett överfall mot underhållskonvojer varje vecka där vi förlorar inte bara viktig materiel, säger Michael Dorn.

Tragiskt nog har många FN-soldater både skadats

poängterar också att en av utmaningarna är att vi som kommer från Sverige och övriga Europa har ett NATO-mindset, där logistik är en nationell angelägenhet.

– I FN är logistik en multinationell angelägenhet med relativt

nationer, varav endast 25 är militärer. Och administrationen i FN kan te sig monumental. Hemma har vi Prio som stöd, här arbetar vi i ett system liknande Prio fast på global nivå, säger Michael Dorn med ett skrat.

IMPROVISERA MERA

Ibland ingen frukost, utrustning eller lön.

Ändå är stämningen god bland Emil Olsons GMU-rekryter i Somalia.

Följ med på en vanlig dag som EUTM-instruktör på General Dhagabadan Training Camp i Mogadishus utkant.

– SUBAX WANAAGSAN! (God morgon!)

– Subax Wanaagsan teacher! (God morgon!)

– Sidee tiihin!? (Hur mår ni?)

– Fian! (Bra!)

– Good, let's start with the attendance of today.

– Kohl, labo, saddex, afar, shan, lex, todobo, sideed, sa-gaal...! (ett, två, tre, fyra ...)

Det är en vanlig morgon för Combat Engineer-kursen, CEC. Efter närvarokontroll av eleverna påbörjas lektionen. Några av eleverna är frånvarande, oftast på grund av att de inte behagat dyka upp helt enkelt. Trots att basala saker som materiel ofta saknas, är moralen ändå god. Motivationen för att utbilda sig till stormpionjär tillhörande Pilot Light Inf Coy (PLIC) är hög.

PLIC är en ny utbildning av ett lätt infanterikompani. Tidigare har utbildningen skett i form av enskilda kurser inriktade på vissa funktioner, till exempel spaning eller militärpolis. Nu utbildar EUTM (European Union Training Mission) ett helt kompani från

grunden. Man kan därmed säga att EUTM genomför en fyra månader GMU med kompletterande militär utbildning för ungefär 180 soldater, underofficerare och officerare från Somalias armé.

IMPROVISATION ETT MÅSTE

I DAG FUNGERAR ELEN, så AC:n står på fullt blås i det lilla klassrummet. Eftersom man aldrig vet om elen fungerar, kan man inte förlita sig på att datorn och projektorn fungerar.

Då får man improvisera med mer analoga medel för att förmedla budskapet – och devisen ”Visa-Instruera-Öva-Öva-Pröva” funkar lika bra på somaliska som svenska GMU-rekryter.

Efter genomfört vägsök och identifierat fynd vidtas åtgärder och plutonchefen förbereder en rapport.

Efter att förklarat hur man sätter ihop en minsökare, startar och hanterar densamma samt hur man genomför minpikning med och utan hjälpmedel är det dags för att öva praktiskt. Eftersom det saknas stora mängder utbildningsmateriel krävs improvisation:

Till exempel finns bara ett 30-tal övningsvapen (så kallade blue guns) för plutonerna att dela på till soldatutbildningen, så med 180 man som ska utbildas blir det en begränsning. Den löses med pinnar, plankor eller andra tillhyggen som du ger som attrapp för att soldaten ska ha något som kan liknas vid ett vapen att öva med.

Ibland är bristen på mer kvalificerad materiel som såsom minsökare, minpikar, och tändmedel begränsningen. Lyckligtvis har två minsökare

kunnat lånas in från de italienska kollegorna. När det gäller minpikar gäller Cajsa Warg-principen – man tager vad man haver. Alltså får tillkapade stål-pinnar från gamla Hesco-säckar duga för att eleverna ska kunna öva pikning. Som min-mall används upphittade PVC-rör eller metallstänger.

FEM TIMMARS UTBILDNING OM DAGEN

UTE I DEN 40-gradiga värmen utanför klassrummet, övar eleverna sedan minpikning i den lösa sanden och lokaliserar stenar, nedgrävda av en kamrat. Samtidigt övar två elever med minsökarna och försöker tyda den monotona tonen för att lokalisera en tryckplatta nedgrävd i marken.

En normal utbildningsdag består av ungefär två tim-

mar effektiv träning under en förmiddag men två gånger i veckan genomförs förlängda dagar med utbildning även under eftermiddagen och man kan få till ungefär fem timmar effektiv utbildningstid per dag.

All utbildning tar nästan dubbel så lång tid som i Sverige eftersom man först måste förklara på engelska och därefter ska tolken översätta till somaliska. Kulturskillnaden blir även tydlig under de dagar vi äter lunch ute. Hemma kan en timme tyckas vara gott om tid att få i sig lunchen, men här ges eleverna två timmar för att äta, vila och be.

NATIONALSÅNGEN AVSLUTAR

INTE BARA övningsmaterielen är begränsad utan även träningsområdet är något i minsta laget. Utöver klassrumsområdet finns en öppnare yta stor som två fotbollsplaner med lite buskar, ett dike och några mindre höjder att gruppera på. Även här ska ungefär 180 man samöva alltifrån enskild soldats strid till plutons anfall. Det blir av förklarliga skäl lite trångt ibland. Men innan dagen börjar indelas området mellan EUTM-instruktörerna för att kunna anpassa utbildningen till terrängen och behovet.

Efter dagens övningar samlas eleverna för att återställa den materiel som har använts. Som avslutning sjungs alltid den somaliska nationalsången med en försångare och sedan i kör av resten.

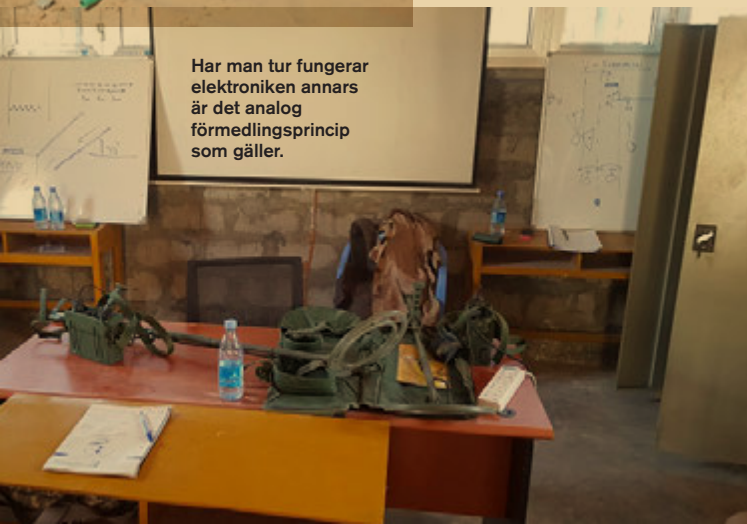
Och även om instruktörerna kanske inte sjunger med, så har i alla fall de fyra svenskarna – av femtontalet EUTM-instruktörer – lärt sig den första versen i Qolobaa Calankeed. ◀

Man tager vad man haver. Saknas minpikar och minmallar får man nyttja tillgänglig materiel för att öva.

Efter dagens träning samlas eleverna och sjunger nationalsången, allt för att skapa en nationell sammanhållning och kåranda.

Har man tur fungerar elektroniken annars är det analog förmedlingsprincip som gäller.

Text **Henrik Gebhardt/PAO HAW**

Foto **Alexander Karlsson & Joel Thungren/ComCam**

första

I mitten av oktober skedde dubbla premiärer över gråmulet Kråks skjutfält söder om Karlsborg: För första gången fällde en C 17 något i Sverige och för första gången fälldes en full last från en av Heavy Airlift Wings tre flygplan.

fällningen >

TRANSPORT

➤ **T**otalt 40 så kallade CDS-kollin, där CDS står för Container

Delivery System fälldes vid en och samma fällning. Varje kolli kan väga ganska exakt 1000 kilo, så det är ingen liten lätt last som en C 17 kan leverera på det här sättet.

– Hur noggrant man än gjort sina förberedelser, så är det ändå alltid en viss spänning. Varje kolli måste riggas korrekt, så att det kommer ut som det ska. Men saker kan gå fel, säger Mats Andersson, chefs-

lastmästare på Heavy Airlift Wing.

Nu gick det hela utan problem och Mats pekar på flygplanens förmåga att leverera mycket last över både kortare och längre avstånd.

– Den här lastmängden skulle vi kunna lyfta med härifrån och leverera till exempel utanför Timbuktu. Lasten skulle kunna bestå av bränsle, vatten, mat, ammunition. Och allt kan levereras med kort varsel.

Lastat och klart.

Kontrollerat och klart.

PREMIÄR FÖR C 17 I TIMBUKTU

Tidigare HAW-uppdrag har gått till huvudstaden Bamako, för omlastning till andra mindre transportflygplan och vidare transport. Nu leverades den personliga utrustningen för soldaterna i Mali 05 direkt till Timbuktu.

När transporterna går till Bamako för vidare transport till Timbuktu, tar det ibland många veckor innan soldaterna får sin kompletta personliga utrustning. – Genom det här uppdraget har Mali 05 i Timbuktu redan sin utrustning på plats när de roterar ner, säger Henrik Gebhardt, PAO på HAW.

Uppdraget började från hemmabasen i Pápa, Ungern, till

Örebro för lastning. Sedan via Mallorca till Timbuktu och planenlig landning på morgonen. Efter urlastning av materielen till den svenska styrkan och pålastning av materiel som ska till Sverige så startar man igen mot Bamako där flygplanet ska tankas. I Bamako upptäckts att en av flygplanets motorer har skadats, kanske vid en fågelkollision. Skadan behöver lagas på plats och reservdelarna man behöver anländer till Mali först tre dagar senare. Fyra dagar senare än beräknat landade man så igen på hemmabasen Pápa.

På väg mot fällning.

Fällplats Kråk.

TILL HAVS.
Första delsträckan
vid Jervis Bay på
väg mot Point
Perpendicular
lighthouse. Vatten
är ett föränderligt
element. Det som
sekunder innan varit
en lyckosam taktik
för SAFAT innebär
brutna revben för
konkurrenten.

EN PRÖVNING I PARADISET

Text & foto Johan Lundahl

35 KILOMETER PADDLING, 14 KILOMETER LÖPNING, 13 KILOMETER PADDLING
OCH 95 KILOMETER PÅ CYKEL. SÅ KOMMER NATTEN. DE FORTSÄTTER.

ARETS ADVENTURE Race World Championships hölls "down under", i New South Wales, Australien. Den 10 november klockan 12.30 stod Swedish Armed Forces Adventure Team, SAFAT, vid starten i Huskisson tillsammans med 93 andra lag från hela världen. Framför dem låg cirka 627 kilometer terräng bestående av vatten, grottkrypning och bush. För vissa lag skulle det ta åtta dygn. För elitlagen, däribland SAFAT beräknades tiden till fyra och ett halvt dygn.

Stränderna är bländvita och vågorna lockar hit surfeliten. Längre ut syns en valfena. En albatross seglar lugnt över ett stim hoppande delfiner. Vid ett par vassa klippor slår vågorna hårt och ett pärlband av gula och gröna kajaker trotsar dyningarna från Stilla havet. John, lagledare i SAFAT, leder laget igenom vågorna istället för runt. Lite längre bak bestämmer sig ett annat svenskt lag för samma taktik. De är inte lika lyckosamma. En av kanoterna välter och hamnar så illa att den knäcker några revben på lagledaren i Team Thule. VM i Adventure Race har precis börjat och Försvarmaktens lag är med. Efter år av förberedelser och träning är det nästan ingenting som stoppar dem.

SJÄLVINSIKT GAV STYRKA

JOHAN HASSELMARK ÄR navigatör i laget och har en lång erfarenhet av multisport. Han minns hur det hela började för 18 år sedan på Fallskärmsjägarskolan, FJS i Karlsborg.

– Vi satt och tittade på Eurosport som sände multisporttävlingarna Raid Gauloises och den amerikanska motsvarigheten, Eco-challenge. Där var ett svenskt lag med Mats Andersson och Mikael Lemmel som gjorde ett

TUPLUR.

Vid Yadboro Flats tar laget sin första vila efter två dygn. Emil lägger fram utrustningen som ska användas vid nästa etapp.

”JAG VÄGDE 70 KILO MED SKORNA PÅ OCH VAR BARA BEN OCH LUNGOR.”

jätteintryck. Det var för mig en perfekt match, det kändes som ett kall och en självklarhet att jag skulle börja med Adventure Race. Man kan väl säga att värnplikten och FJS upptäckte förmågan och att det samtidigt dök upp en sport att tävla i var som en fullträff, säger han.

Johan, tidigare tävlingsorienterare, hade mycket med sig in i sporten som till exempel navigering och kondition. På FJS fick han nya insikter om sig själv.

– Jag insåg ganska snabbt att det passade mig bra att hålla på länge och ha risiga förutsättningar vad det gäller sömn och stridsvärde. Jag upptäckte att jag hade en bra fältstyrka. Men jag vägde 70 kilo med skorna på och var bara ben och lungor. Det som hände med mig var att jag blev anpassad till en fallskärmsjägares uppgifter vilket innebar att jag blev en sämre löpare men blev mycket starkare. Både i kroppen och i huvudet, säger Johan som efter värnplikten studerade till reservofficer.

MILITÄR VERKLIGHET HÅRDARE

DET HAR BÖRJAT regna när cyklarna rullar ner genom skogen mot Yadboro Flat vid foten av Castle Rock. John har fattat beslutet att låta laget sova i två timmar efter två dygns konstant förflyttning. Endast några få lag har kommit till bytet i Yadboro före SAFAT. De har också sovit några timmar men nu är de på väg igen. Nu ligger en 45 kilometer och 700 höjdmeter lång vandring och löpning genom tät terräng och berg framför laget. Castle Rock är inte bara platsen för världens största äventyrstäv-

ling, det är också hem för några av världens giftigaste ormar och spindlar. Det är ingenting som John eller någon annan i laget funderar över. De lägger sig direkt på marken och sover.

– Den prestation som vi genomför i lagform med inslag av navigation, avvikande miljöer, förberedelser och genomförande liknar ofta det man upplever som officer och soldat. Men det är viktigt att inte alltid jämföra idrott med militära krav och militär verklighet. Så länge vi tävlar, även om vi varit i allvarliga miljöer, så är det ju en konstgjord situation. I militära sammanhang blir det betydligt allvarligare konsekvenser om man misslyckas, säger Johan, som i dag driver ett ledande företag inom träning och prestationsutveckling.

– Vi har kunder från elit till nybörjarmotionärer. Just nu funkar detta väldigt bra för att få arbete, elitsatsning och fritid gå ihop för mig. Jag har skaffat mig en tillvaro som är väldigt flexibel ur den bemärkelsen att jag kan ägna mycket tid åt mitt idrottande, säger Johan.

INGEN RÄDD FÖR RABIES

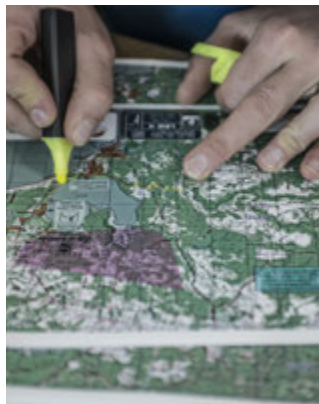
LAGET HAR PÅBÖRJAT sitt tredje dygn och nått fram till Bingonia Nationalpark. Terrängen utgörs av höga buskar och brännässlor. Mitt i skogen står en skylt som varnar för att fladdermössen kan ha rabies. Framför Malin, Emil, John och Johan finns ett hål i marken. Det är en av ingångarna till grottsystemet ”The Flatner”. Utan att tveka pressar de sig ner i hålet, en efter en. Det är precis så att en person i laget får plats. Efter

INNAN START.
SAFAT med Malin Hjalmarsson i spetsen ska testköra kajakerna.

ÖVERRASKNINGAR.
Kartorna hålls hemliga tills morgonen innan start.

NAVIGATÖR.
Johan Hasselmark studerar det gedigna kartmaterialet och märker ut vägval.

GROTTKRYPNING.

Det är bitvis trångt. Genom vissa passager gäller det att andas ut ordentligt och sedan lirka, pressa och åla igenom. Johan orienterar med hjälp av speciella grottkartor.

DON'T PANIC.

Det gäller att behålla lugnet och fokusera på nästa centimeter. Vissa lag, exempelvis Seagate som vann årets VM, tog hellre tidstillägget på fyra timmar än att genomföra grottkrypningen.

IBROTT

TIDSPRESS.

Forspaddlingen måste genomföras under dagsljus av säkerhetsskäl. Efter mörkrets inbrott tvingas lagen att bära kanoterna. SAFAT kämpade hårt för att slippa mörkret.

INGEN VILA.

Cyklingen går i rasande fart ofta i 60 kilometer i timmen. Ändå händer det att lagmedlemmarna somnar i sadeln. Det gäller att hålla koll på varandra och väcka den som nickat till.

STARTEN.

5, 4, 3, 2, 1 GO! 94 lag. 627 kilometer. Efter 8 dygn konstateras att 77 lag gått i mål vid 2016 års AR World championships.

MUSKLERNA.

Emil Dahlqvist är lagets starke man och kan avlasta de andra om så behövs.

KONTROLL.

Johan och Emil vid Erowal Bay. Det är dags för första dygnets andra paddlingsetapp.

”TRÄNING OCH HÄNGIVELSE ÖVERTRÄFFAR ALLTID EN OFÖRVALTAD TALANG.”

cirka femtio meter i kompakt mörker och passager så trånga att vissa i laget måste pressa sig igenom på utandning, finner de kontrollen. Laget tvekar inte att bege sig ner i någon av de fem grottorna för att ta kontroller. Priset för att slippa är fyra timmars tidspålägg.

– Har man aldrig varit i en situation och vet vad den innebär är det alltid svårt. Man ska alltid sträva efter att träna så likt de situationer man tävlar i som möjligt. Är kravet att jag ska gå långt med packning och utrustning, då behöver jag träna på det. Ska man på en tävling i alperna men bara har en backe på 60 meter hemma, då får man ta den och köra så många vändor som krävs för att få höjdmetrarna. På samma sätt kan man förbereda sig inför soldattjänst. Att träna på gym ger en bra grundträning, men man blir ingen bra soldat på gymmet! Det blir man i soldatsammanhang och i de miljöer du verkar, säger Johan.

– Det där är sådana frågor som jag jobbar med till vardags. Hur bra kan man bli? Och den bistra sanningen är att det till stor del är livets lotteri. Man föds med en grundförutsättning och den kan vara sjukt orättvis. Men med dedikerad träning och hängivelse överträffar man alltid en oförvaltad talang, säger Johan.

FYRA DYGN, TRE TIMMAR SÖMN

LAGET TRIXXAR SIG ner på floden som forsar genom Morton National Park, en storslagen inramning till ett Australien som är relativt okänt. De måste öka. Laget drabbades tidigare

av magsjuka och kunde därför inte köra så fort som planerat. För att komma ikapp hoppar de över vila och sömn. 44 kilometer rafting följt av 56 kilometer paddling med kajak definierar till viss del årets VM. Efter en natt i kajak når laget stranden där den sista cykelsträckan på 99 kilometer ska påbörjas. De verkar lättade över att få lämna vattnet.

– Vi är väldigt olika i laget om man ser till personligheter och kvaliteter. Det är en styrka om man använder det på rätt sätt. Att vi också har tävlat mycket under olika lagkonstellationer gör att vi vet väldigt bra hur man ska jobba. Men det handlar också om att man ska klicka i varandra som pusselbitar. Det gäller att vara flexibel och anpassa sig efter lagets förmåga, täcka de luckor som uppstår men också lämna utrymme där det behövs. Att man fungerar ihop och kompletterar varandra i laget är helt prestationsavgörande i denna idrott, säger Johan.

Den idylliska bilden med den bländvita sanden, vågorna och en kille som kör katesurfing strax innan solen ska gå ner, bryts abrupt av fyra personer som kommer simmande över en vik som fylts av tidvattnet. Man ser att de har ont, är trötta och vill stanna. Det är bara några kilometer kvar. Fyra och ett halvt dygn har gått, de har sovit tre och en halv timme. Tre i laget har haft problem med magen. Trots problem blir SAFAT det tionde snabbaste laget i världen vid det mest extrema multisportmästerskapet. Nästan ingenting stoppar dem. ◀

FÖREGÅNGSKVINNA.

Malin blir starkare ju längre tävlingen lider. Med ryggsäck mot tidvattenströmmen visar hon vägen för övriga i laget.

PÅ STRANDEN.
Ofta går tävlingarna
i fantastiska miljöer
med spektakulära vyer.
Australien gör ingen
besviken.

MEKANIKER.
John Karlsson är lagledare och
teamets cykelmekaniker.

UPPFÖR.
Ibland är det terrängen och ibland är
det bara för brant för att cykla. Emil
tar cykeln över axeln.

SNART MÅLGÅNG.
Efter 105 timmar och 11 minuter är
SAFAT:s äventyr över för den här
gången. Tionde snabbaste laget i
världen.

"ALLA ANSTÄLLDA KAN SÖKA"

SAFAT är en del av Försvarsmaktens elitsatsningar som leds av Försvarsmaktens Idrotts- och friskvårdsenhet. En av FM Elits huvuduppgifter är att stärka arbetsgivarvarumärket "Försvarsmakten" genom att stödja framgångsrika idrottsmän och kvinnor inom myndigheten.

**Vilket stöd får
atleterna som ingår i FM
Elit, Jan-Henrik Bäck,
chef för FM-IF?**

– Stödet utgörs i
huvudsak av arbetstid.
Utövarna tränar och täv-

marknadsvärden utifrån
de aktiva som sökt. Fal-
ler alla brickor på plats
då blir man erbjuden en
plats helt enkelt.

**Man ska alltså
befinna sig på elitnivå
innan man söker?**

– Man ska tillhöra
nationell elit med poten-
tial mot internationella
medaljer i sin idrott. Det
innebär ju i praktiken
att du säkert tillhör de
tio bästa i din idrott här
hemma i Sverige.

**Kan reservofficerare
söka FM Elit?**

– All personal som
har någon form av

är det på väg en sådan
nu till våren tillsam-
mans med FMTK där
vi har möjlighet att få
svar på en del av de här
frågorna. Då kan vi på
ett bättre sätt mäta. Nu
går vi på en subjektiv
känsla på om detta går
bra eller inte. Utveck-
lingen är klart positiv
men resultatet har vi
inte ännu.

**Blir vi farligare mot
fienden genom FM Elit?**

– De individer som vi
satsar är Försvarsmak-
tens främsta experter
på sina respektive om-
råden och de genomför

”INDIVIDERNA VI SATSAR PÅ ÄR FÖRSVARSMAKTENS FRÄMSTA EXPERTER.”

lar, deltar i event, håller
föreläsningar och liknande
på femtio procent av sin
arbetstid. Den andra de-
len av sin tid är de kvar i
sin ordinarie befattning.

**Hur ser urvalsproces-
sen ut?**

– Alla i Försvars-
makten kan söka till
elitidrottsprocessen.
Det kan man göra när
som helst och vi har
en beredning en gång
per år, en beredning
där en rad underlag
inhämtas från bland
annat förbandschef och
idrottsförbund. Utifrån
dessa underlag sätter
vi oss ner tillsammans
med FM HRC och med
varumärkessektionen
på kommunikationsav-
delningen. Då tittar vi på

anställning i Försvars-
makten kan söka.

**Är det några speciella
idrotter som ryms inom
FM Elit eller kan alla
vara med?**

– För att vi ska kunna
signalera Försvars-
maktens värden i det
PR-arbete som görs
så ska idrotten kunna
associeras med vår
verksamhet. Men det
innebär ju inte att
någon direkt är diskva-
lifierad. Det finns inget
svart och vitt utan man
gör en bedömning från
individ till individ.

**Har FM Elit lett till
några mätbara eller
synbara resultat?**

– Det har inte ännu
gjorts någon undersök-
ning på detta. Däremot

även verksamhet ute
på förbanden. Genom
kompetenshöjning i
skytte, kartläsning och
skidförmåga för att ta
några exempel.

**Ser förbandscheferna
nyttan i detta?**

– Det är inte alla för-
band som utnyttjar den
här möjligheten, att dra
erfarenheter och lärdom
av elitidrottskvinnorna
och -männen Jag anser
att deras kompetens
borde tas om hand på
ett mycket bättre sätt.
Dessa atleter ska ju ses
som en Försvarsmakts-
resurs i sina specialom-
råden och ska utnyttjas
i större omfattning än
vad de gjort hittills.

HANS ARBETE:

INTEROPERABILITET

När olika försvarsmakter och system ska fungera och kommunicera med varandra, handlar mycket om maskiner.

– Minst lika mycket handlar om människorna och hur de samverkar, säger Hans Granlund, Försvarsmaktens samverkansofficer vid US Joint Staff i amerikanska Norfolk.

Text Dag Enander/LEDS KOMM Foto US Navy

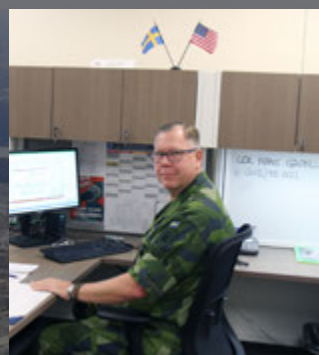

MED EN OSÄKRARE säkerhetspolitisk utveckling i närområdet, så har Sverige valt att satsa på goda, bilaterala försvarsförbindelser med Finland och USA. För att det ska fungera i praktiken krävs att båda parter är interoperabla på alla nivåer – alltså ha förmågan att arbeta, fungera och kommunicera tillsammans.

Därför arbetar Hans Granlund i Norfolk, Virginia sedan ett år tillbaka som samverkansofficer mot sina amerikanska

motparter inom samband och ledning, J6.

– Försvarsmakten har på relativt kort tid gått tillbaka till det nationella försvaret. För bara några år sedan var interoperabilitet något man gjorde med någon annan, någon annanstans. För mig är det nu frågan om nationell interoperabilitet för hela Försvarsmakten. Nu måste alla förband i Försvarsmakten vara interoperabla för att kunna lösa uppgifter nationellt och i närområdet, säger Hans Gran-

Hans Granlund på sitt kontor.

Några av de fartyg som har Norfolk Naval Station som hem.

PÅ JOBBET

lund på sitt fönsterlösa kontor inne på Norfolk Naval Station, en flottbas mitt i staden.

UPPSKATTADE SVENSKAR

HAN ÄR EN AV fyra svenskar som bor och arbetar i området, alla i olika roller men med en sak gemensamt: det mycket positiva mottagandet hos amerikanerna.

– Svenskar är populära och har enorm goodwill hos amerikansk militär. Förutom att de vet att svenska militärer är omvittnat duktiga och välutbildade, så vet de också att vi deltagit i alla internationella operationer som varit viktiga

gäller att arbeta med tidsskillnaden”. Innan han åker hem vid fyratiden för dagens fyspass, drar han iväg de mejl som kommer kunna besvaras hemma i Stockholm under natten.

MER MÄNNISKA ÄN MASKIN

SOM ENSAM SVENSK officer har Hans ungefär 650 amerikanska motparter och det är bara i Norfolk.

– I Pentagon sitter de flesta, däribland cheferna för J6. Med så många motparter gäller det ibland att tänka sig för kring vad man önskar, för plötsligt får man det. Då kommer det massor och vi är endast intres-

svarsmakten är på sin interoperabilitet kommer ske vid nästa års försvarsmaktsgemensamma övning, Aurora17.

– Det får vi se då, men jag tror inte att det kommer vara en oöverskådligt lång åtgärdslista efteråt.

INTE OROLIG

NORFOLK NAVAL STATION var Natos bakre högkvarter under Kalla Kriget. Härifrån skulle all materiel och alla soldater skeppas mot Europa, så det är ingen slump att den fyrfliga motorvägen löper rakt in på flottbasen. I dag är det fortfarande en av det amerikanska försvarets

”Mänsklig interoperabilitet är ofta minst lika viktig som prylar.”

för USA. De har gett oss pluspoäng, säger Hans.

Sen passar han på att ta kål på myten om att svenska insatser ansetts vara en droppe i havet av amerikanerna, till exempel i Afghanistan.

– Om man väger våra försvarsmaktens storlek mot varandra, så är 600 svenska soldater i Afghanistan lika stor ansträngning som 50 000 amerikanska soldater. Det är de medvetna om, säger Hans Granlund.

Han och kollegorna Ulf Landgren, Michael Jonsson och Pontus Krohn träffas så ofta som möjligt, för att prata ihop sig om vem som gör vad, vad som händer och hur de tillsammans kan förstärka det svenska avtrycket på den jättelika basen. Tillsammans kallar de sig ”Team Sweden”.

En arbetsdag för Hans betyder ofta en lång rad möten med start vid åttatiden. Innan dess har han ofta arbetat några timmar med att skicka och besvara mejl från Sverige, ”det

serade av amerikansk interoperabilitet som fungerar med ”Nato-standard”, säger Hans.

För all amerikansk militär är definitivt inte interoperabla ens med sig själva – med fyra tydligt särskilda vapengrenar finns det tydliga utmaningar.

– Inte ens inom samma vapengren är det självklart att man är interoperabel, det är inte säkert att en amerikansk jagare från Stillahavsflottan kan med lätthet kommunicera med en identisk amerikansk jagare baserad här i Norfolk.

Interoperabilitet är ofta förknippat med prylar och teknik, något som Hans tycker är lite synd.

– Mänsklig interoperabilitet är ofta minst lika viktig. Här ligger Försvarsmakten och Sverige långt framme, vi är välutbildade, språkkunniga och med en vilja att ”vara bäst i klassen”. Samtidigt kan vi vara mycket pragmatiska och lösningsinriktade.

Ett riktigt test för hur bra För-

viktigaste platser: av områdets 1,6 miljoner invånare bär ungefär 125 000 uniform. Lägg till det ungefär lika många som på olika sätt arbetar inom försvarsindustrin – ett av landets största örlogsvärk ligger i Norfolk, så står det klart hur stark försvarsfokus regionen har.

Den 9 november valde USA en ny president, ett val som skickade säkerhetspolitiska chockvågor runt jorden då Donald Trump tidigare till exempel förklarat att Nato vara obsolet och att USA skulle fokusera sig på sin hemmaplan. De uttalandena har sedermera mildrats och Hans Granlund, som sammanlagt arbetat i sju år i USA, är inte orolig.

– Jag skulle bli uppriktigt förvånad om en ny administration kommer att påverka det jag och mina amerikanska motparter arbetar med. USA är realpolitiska i sin inställning och det finns en direkt värdegemenskap mellan USA och Sverige. ◀

JOINT STAFF J6 DEPUTY DIRECTOR FOR C5I

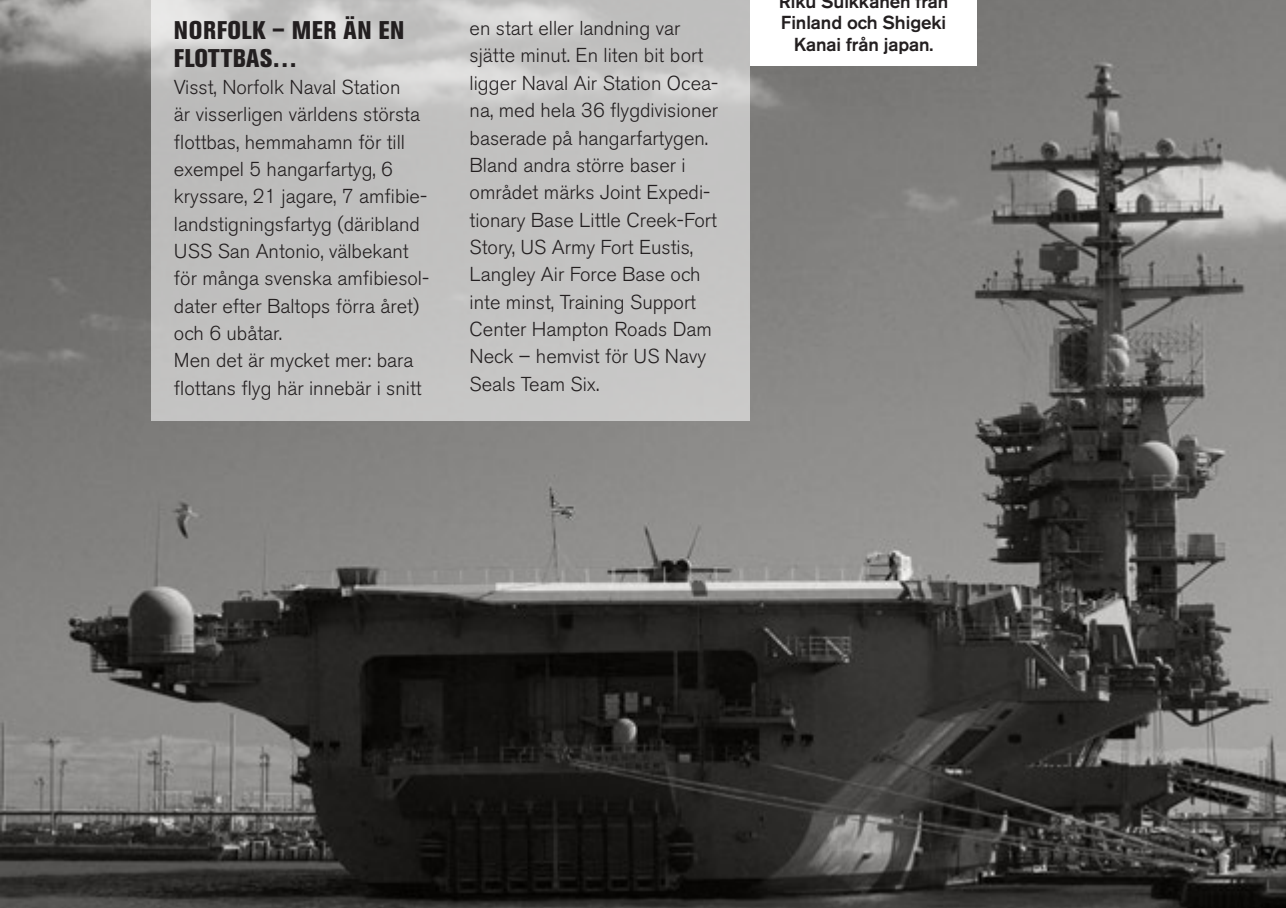
Hans tillsammans med
kontorskollegorna,
Riku Suikkanen från
Finland och Shigeki
Kanai från Japan.

NORFOLK – MER ÄN EN FLOTTBAS...

Visst, Norfolk Naval Station är visserligen världens största flottbas, hemmahamn för till exempel 5 hangarfartyg, 6 kryssare, 21 jagare, 7 amfibielandstigningsfartyg (däribland USS San Antonio, välbekant för många svenska amfibiesoldater efter Baltops förra året) och 6 ubåtar.

Men det är mycket mer: bara flottans flyg här innebär i snitt

en start eller landning var sjätte minut. En liten bit bort ligger Naval Air Station Oceana, med hela 36 flygdivisioner baserade på hangarfartygen. Bland andra större baser i området märks Joint Expeditionary Base Little Creek-Fort Story, US Army Fort Eustis, Langley Air Force Base och inte minst, Training Support Center Hampton Roads Dam Neck – hemvist för US Navy Seals Team Six.

FORUM I FICKAN

Fortfarande hem i brevlådan, men också i mobilen.

Nu finns E-versionen av Försvarets forum, som når alla när de vill och kan läsa sin personaltidning.

– Därmed blir innehållet tillgängligare för både befintliga och nya läsare, säger Marcela Sylvander, Försvarsmaktens kommunikationsdirektör och tidningens ansvariga utgivare.

FÖR SNART ÅTTA år sedan återuppstod Försvarets forum

som den enda tryckta tidningen i Försvarsmakten. För snart ett år sedan utlovades det i samma tidning att en digital version var på väg. Och nu är den här.

– Nästan alla svenskar har i dag en smart mobiltelefon, något som världens medieproducenter anpassar sig efter genom att ta fram appar för tv-tittande, radiolyssnande eller bara tidningsläsning, säger Försvarets forums redaktör Dag Enander.

Därför har ett projekt pågått under året för att ta fram en nedladdningsbar e-version av

Försvarets forum, som möter myndighetens krav på tillgänglighet, läsbarhet och inte minst, säkerhet.

Vid nedladdning av e-versionen på Google Play eller App Store kommer inga personuppgifter registreras eller lämnas ut. E-versionen kommer inte heller ha åtkomst till användarens foton, kamera eller positionering – eller någon annan information om användaren.

– Försvarsmaktens befintliga IT-miljö används inte heller. Det enda kravet är att den som laddar ner appen från Google Play eller Apple Store har ett användarkonto registrerat i Sverige. Man kan möjligen kalla det för en app, men det är en stendöd app, säger Dag Enander.

FORTFARANDE PÅ PRINT

SEDAN TIDIGARE KAN Försvarets forum laddas ned som PDF (Portable Document Formate) på myndighetens webbplats, vilket också kan ske framöver.

– Men med tanke på att PDF:n kom för 23 år sedan, är det hög tid att ta fram en modernare variant att kunna läsa Forum digitalt på. E-versionen av Försvarets forum kommer finnas tillgänglig för Android- och Apple-modeller från och med slutet av december.

Dag Enander.

Kommer Försvarets forum inom en snar framtid att sluta tryckas?

– E-versionen

är ett komplement, inte en konkurrent. I dagsläget finns det ingen annan lösning med samma kontaktyta som den tryckta tidningen har till de anställda, hem direkt i deras brevlådor. Gutenbergs uppfinning från 1450-talet fungerar fortfarande ganska bra.

Varför finns det ingen e-version för Windows Mobile?

– Windows Mobile har i dag en marknadsandel på under procenten. Programvaran som bygger e-versionen av Forum finns bara till Android och IOS, att specialutveckla en variant till Windows är inte ekonomiskt försvarbart.

Blir det annat försvarsmaksrelaterat innehåll i e-versionen än i den tryckta tidningen?

– Nej, bara de texter och foton som publiceras i Försvarets forum kommer finnas med, ibland kompletterat med rörlig bild från Försvarsmaktens Youtube-kanal.

Hur mycket kostar egentligen Försvarets forum att producera?

– Försvarets forum har i dag i det närmaste samma budget som för fem år sedan, tack vare minskade distributions- och leverantörskostnader. Tidningen kostar totalt ungefär en Hawaii-pizza per anställd och år. E-versionen kommer kosta en Piggelin per anställd och år. Och det kommer rymmas inom befintlig budgeterad ram, säger Dag Enander. ◀

Text Therése Fagerstedt/LEDS KOMM

ÅSIKTEN

UTLYS TÄVLING OM BÄSTA TJÄNSTERNA

EFTER FEM ÅR med frivillig personalförsörjning till Försvarsmakten har man erkänt att det första konceptet inte ledde till "det insatta insatsförsvarets" kraftfulla, snabba och i alla stycken kompetenta förband. Den första grundläggande militära utbildningen (GMU) om 3 månader med ett renodlat individuellt fokus, följt av en anställning med "on the job training" och reglerad arbetstid har ofta inneburit att det tagit upp till två år att utbilda en anställd soldat till den nivå vi utbildade en värnpliktig på mindre än ett år.

Fokus på att fylla kadern av heltidsanställda på bekostnad av deltidsanställda och hemvärn och tidigare avgångar än vad arkitekterna till systemet förutspådde har ju skapat en situation med underbemannad organisation, övad på för låg förbandsnivå. Inför en förändrad hotbild med det föraktade "invasionsförsvaret" som enda relevanta lösning måste möjligheten att skapa stora välövade mobiliseringsförband förverkligas.

Svaret var GU NY, grundutbildning ny. Huvuddelen av ny personal ska nu rekryteras mot deltidsanställning och en grundutbildning om nio månader, om man inte blir befälsuttagen för då är det tolv månader, med inryckning tre månader före kamraterna.

Om någon rekryt efter genomförd utbildning inte vill ta deltidsanställning kommer han/hon tvingas genom plikttagstiftning. Genialt och nyskapande? Faktum är att detta är en exakt kopia av det som infördes efter andra världskriget och fungerade väl när alla män mellan 20 och 47 var rekryterade genom värnpliktslagen.

DET FUNGERADE VÄL fram till början på 1980-talet. Att ha en

Tävla om tjänster?

längre utbildning för kvalificerade befattningar och förband är rätt tänkt, men det aktuella utfallet idag är att väldigt få söker sig till en lång utbildning som inte ger fast anställning. Med stela ansiktsmuskler och spänd blick säger många officerare i dag att "... det funkar inte, vi måste återinföra plikt".

Men infrastrukturen för att återinföra en allmän värnplikt är förstörd och en selektiv värnplikt saknar nog legitimitet. En väldigt stor del av dem som påbörjat GMU senaste åren har strävat efter en heltidsanställning, även om de blev antagna till platser med inriktning mot deltid eller hemvärn. Uppenbarligen har detta varit en av morötterna i systemet. Alltså tänk om. Frivillig personalförsörjning innehåller en annan dynamik än värnpliktsförsörjning.

Man behöver inte erbjuda reglerad arbetstid och hög lön under utbildning till kvalificerad nivå,

men erbjud en ädel tävling om de kvalificerade platserna. Låt alla genomföra GMU som i dag, men lova inte vilken befattning du ska få innan GMU påbörjats. Efter genomförd GMU har rekryten kvalificerat sig för ett antal befattningsutbildningar, till exempel 20 stridsvagnsförarelever som tävlar om 10 heltidsplatser och 10 deltidsplatser.

Därefter stoppas de in i krigsförbanden under deras årliga krigsförbandsövningar.

Alltså: sex-sju månaders grund- och befattningsutbildning, med ädel tävling om platserna och årliga förbandsövningar med Försvarsmaktens alla förband. Det är trots allt förbanden som måste vara välövade för mobilisering och strid.

Sten Aleman/LG

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort, inte längre än 1000 tecken och mejla till ff-red@mil.se före den 25 januari.

KVINNOSATSNING I ÅRETS LÖNEREVISION

Försvarsmakten har under året genomfört en lagstadgad lönekartläggning.

Den visade att kvinnor generellt sett tjänar mindre än männen.

– Därför görs nu särskilda satsningar i årets lönerevision, säger Klas Eksell, Försvarsmaktens personaldirektör.

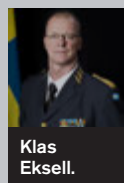
– ATT KVINNOR TJÄNAR mindre än män är en försvårande omständighet för vårt behov av en robust och jämställd personalförsörjning. Det överensstämmer varken med Försvarsmaktens lönepolitiska ställningstaganden eller med vår plan för jämställdhetsintegrering 2015-2018. Nu gäller det att gå från ord till handling. Vi säger att vi vill öka andelen kvinnor och då måste vi också visa att vi är beredda att göra särskilda satsningar, säger personaldirektör Klas Eksell.

Mot bakgrund av detta behöver Försvarsmakten justera lönebilderna för kvinnor. I samsyn med arbetstagarorganisationerna görs en särskild satsning på kvinnor i årets lönerevision.

– Även om skillnaderna, i lagens mening, inte är osakliga är vi naturligtvis inte nöjda med att dessa skillnader föreligger. Årets satsning är det första steget i ett långsiktigt arbete. Med sakligt grundade löner blir vi en mer attraktiv arbetsgivare för alla, säger Klas Eksell.

ÖVERENS MED FACKEN

MÅLGRUPPEN FÖR SATSNINGEN är kvinnor i C-befattningar (BESTA-nivå 1-3), OR 6/OF 1 samt OR 8/OF 3. Dock gör den ekonomiska realiteten

Klas Eksell.

att alla behov inte kan tillgodoses inom en och samma lönerevision, utan en prioritering har gjorts mot den grupp om 1000 kvinnor där bedömningen är att satsningen får bäst effekt. Totalt satsas 575 000 kr, vilket är cirka 6 procent av det ekonomiska utrymmet för lönerevisionen.

– Vi vill trycka på att det är ansvar, arbetsuppgifternas svårighetsgrad, skicklighet och resultat som ska bestämma lönen, inte kön. Om Försvarsmaktens bedömning av behovet i år är riktig vet vi först när parterna vid organisationsenheterna förhandlat lönerna klart och återredovisar resultatet, säger Susanne Nyberg, förhandlingschef för Officersförbundet.

– Vi delar Försvarsmaktens syn på att kvinnor och män

skall ha likställda löner. Det är positivt att Försvarsmakten på ett aktivt sätt driver jämstälhetsarbetet framåt. Detta år har Försvarsmakten ensidigt tagit fram alla uppgifter för satsningen på kvinnor. Vi ser fram mot att tillsammans med Försvarsmakten fortsätta detta arbete, säger Robert Oidermaa, ombudsman på Försvarsförbundet.

Försvarsmaktens ambition med den särskilda satsningen är att efter lönerevisionen ska kvinnors medellön som andel av männens uppgå till lägst 95 procent. På lång sikt är målet att alla ska ha sakligt grundade löner och att identifierade behov hanteras i kommande lönerevisioner. ◀

Text **Catarina Hanell/LEDS PERS**

Foto **Joel Thungen/ComCam**

KRÖNIKA

RYSKT UBÅTSFACIT HAR MISSATS

DEN FÖRSTA OFFENTLIGA längre beskrivningen i väst av Rysslands mindre kända organisation för marina specialoperationer, GUGI. Det är en av nyheterna i den uppdaterade upplagan av min och Joakim von Brauns bok Ryska elitförband, nyheter som under hösten tagits upp i en del medier.

Men det finns mer. Utan att det ännu har uppmärksammats i svenska riksmidier har nämligen flera ryska dokumentärer och böcker släppts, av vilka det framgår att sovjetiska specialförband i fredstid opererade i främmande staters vatten

den ryska marinen. De används för det tidigare sovjetiska KGB:s specialoperationer”.

En av de mest erfarna marina spetsnaz-veteranerna uttalade sig på följande sätt i dokumentären Undervattensninjor: ”En enhet försvinner ur förbandet, den som känner till vart [de tagit vägen] tiger. Den som inte vet frågar inte. När man återvänder efter en månad eller två frågar självklart ingen var vi var. Naturligtvis bedrev vi operationer i fredstid.”

I ryska medier som riktar sig till den egna pu-

”I ryska medier som riktar sig till den egna publiken har man alltså på senare år lättat på hemligstämplarna.”

utan dessa staters tillstånd. Ett exempel, ur den ryska dokumentären Diversanter:

”Det måste sägas att vad gäller de sovjetiska undervattensdiversanterna så var de förstklassiga, de mest kompetenta specialisterna på undervattenskrig under kalla krigets period. Det var inte en gång utan tiotals gånger som de på territoriet av andra länder osanktionerat utförde skarpa uppdrag. Hur många gånger de for in på utländska staters territorium vet bara få.”

DE BERÖRDA STATERNA nämns här inte vid namn men det talas i dokumentären Undervattensninjor om ”nordiska marina grannar” och i Undervattensdiversanter yttras följande: ”En gång fastställde man till och med Piranjan i skandinaviska fjordar, nära Nato-objekt”.

Apropå miniubåten Piranja kunde man i en rysk marinhistorisk bok utgiven redan 1996 läsa att ”Flera av dem har ingen anknytning till VMF,

bliken har man alltså på senare år lättat på hemligstämplarna. Man har upplyst att spetsnaz-styrkor for in på utländska staters territorium, rentav i Norden och i ”skandinaviska fjordar”. Vore det inte rätt intressant med en svensk dokumentär som granskade dessa ryska dokumentärer och böcker liksom de extremt detaljerade sovjetiska militärkartorna över Sverige?

Lars Gyllenhaal är militärhistoriker och har studerat ryska i Moskva. Han började som frilansjournalist för militärhistoriska tidskrifter och tidningar, men har de senaste åren författat en rad böcker, bland annat Svenskar i Krig 1914–1945.

Och ja, han är släkt med de amerikanska skådespelarsyskonen Jake och Maggie Gyllenhaal.

BILDEN

Foto Mats Carlsson/119

HEJ MITT VINTERLAND

När 119 från Boden kom till Gotland i början av november, tog de inte bara med sig sina Stridsfordon 90. Under några timmar föll några decimeter snö över ön – och förvandlade Tofte skjutfält till ett julkort.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

VAD KAN DU OM CYKELSKYTTE?

Lär dig mer om vår historia på forsvarsmakten.se/varhistoria